

村上春樹

Haruki Murakami

Ne-
gailestinga
stebuklų šalis
ir Pasaulio
galas

baltos lankos

Haruki Murakami

Ne -
gailestinga
stebuklų šalis
ir Pasaulio
galas

Iš anglų kalbos vertė
Jūratė Nauronaitė

baltos lankos

UDK 895.6-3
Mu65

Pakartotinė laida

Viršelio dailininkas
Zigmantas Butautis

Maketavo
Sigrīda Juozapaitė

Versta iš
Haruki Murakami, *Hard-Boiled Wonderland
and the End of the World*, Vintage, 1993

Copyright © Haruki Murakami, 1985
English Translation © Kodansha International Ltd, 1989
© Vertimas į lietuvių kalbą, Jūratė Nauronaitė, 2004
© Baltų lankų leidyba, 2009

Printed in Lithuania
ISSN 2029-2570
ISBN 978-9955-23-243-8

Turinys

1	<i>Liftas, tylą, antsvoris</i>	11
2	Auksiniai žvėrys	22
3	<i>Apranga nuo lietaus, INKiščiai, skalbimas</i>	28
4	Biblioteka	48
5	<i>Tabuliavimas, evoliucija, seksualinės paskatos</i>	56
6	Šešėlis	71
7	<i>Kaukolė, Loren Bakol, biblioteka</i>	80
8	Pulkininkas	99
9	<i>Apetitas, nusivylimas, Leningradas</i>	105
10	Siena	123
11	<i>Rengimasis, arbūzas, chaosas</i>	128
12	Pasaulio galo žemėlapis	134
13	<i>Frankfurtas, durys, nepriklausomi veikėjai</i>	142
14	Giria	163
15	<i>Viskis, kankinimai, Turgenevas</i>	172
16	Užslenka žiema	188
17	<i>Pasaulio galas, Šarlis Parkeris, uždelsto veikimo bomba</i>	196
18	Sapnų skaitymas	204
19	<i>Mėsainiai, „Skyline“, galutinis terminas</i>	208
20	Mirštantys žvėrys	222

21	<i>Apyrankės, Benas Džonsonas, velnias</i>	227
22	Tamspilkiai dūmai	246
23	<i>Skylės, siurbėlės, bokštas</i>	254
24	Šešėlių buveinė	267
25	<i>Maistas, dramblio kaulo apdorojimo įmonė, spąstai</i>	276
26	Jėgainė	304
27	<i>Enciklopedija ant dantų krapštuko, nemirtingumas, sąvaržėlės</i>	311
28	Muzikos instrumentai	321
29	<i>Ežeras, Masatomis Kondas, pėdkelnės</i>	327
30	Duobė	345
31	<i>Mokestis už važiavimą, „Police“, valymo priemonės</i>	351
32	Šešėlis mirties patale	363
33	<i>Skalbykla lietingą dieną, automobilių nuoma, Bobas Dilanas</i>	370
34	Kaukolės	381
35	<i>Manikiūrinės žirklutės, sviestinis padažas, geležinė vaza</i>	388
36	Akordeonas	402
37	<i>Švytėjimas, savistaba, švarumas</i>	407
38	Pabėgimas	415
39	<i>Spraginti kukurūzai, Lordas Džimas, išnykimas</i>	424
40	Paukščiai	435

Pasaulio galas

Obelynas

Apleistos kareivinės

Žvėrių aptvaras

Bokštas su laikrodžiu

Sargybos bokštas

Vakarinis tiltas

Vartai

Sarginė

Vakarinė kalva

Šešėlių buveinė

Valdininkų kvartalas

Pieva

Tarpeklis

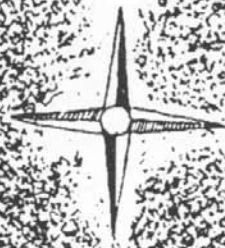
Pietinė kalva

Tyrlaukis

EŽERAS

Pietinės uolos

Š

Šiaurinis kalvagūbris

Šiaurinis miškas

Biblioteka

Šiaurinė pelkė

Senasis
tiltas

Rytinis tiltas

Gyvenamieji
namai

Laukai

Pramoninis
rajonas

Jėgainė

Rytinis kalvagūbris

Rytinė giria

Darbininkų
kvartalas

Liftas, tylą, antsvoris

Liftas neapsakomai lėtai kilo aukštyn. Ar bent jau įsivaizdavau, kad jis kyla. Tvirtinti negalėjau: jis judėjo taip lėtai, kad išnyko bet koks krypties pojūtis. Jis galėjo ir leistis, kiek aš žinojau, o gal jis išvis nejudėjo. Tačiau tarkime, kad jis kilo. Paprasčiausia prielaida. Galbūt pakilau dvylika aukštų, tada kokius tris nusileidau? Gal jau apsukau ratu visą Žemės rutulį? Iš kur man žinoti?

Šis liftas visais įmanomais atžvilgiais skyrėsi nuo tos pigios aukštyn žemyn judančios dėžės mano daugiabutyje, vargu ar pažangesnės evoliucijos procese už šulinio kibirą. Niekada nepatikėtum, kad du šitokie skirtingi mechanizmai vadinami tuo pačiu vardu ir naudojami tuo pačiu tikslu. Tiesiog dvi priešingos lifto sąvokos.

Pirmiausia reikėtų paminėti dydį. Šis liftas buvo toks erdvus, kad galima būtų įsirengti jame ir kabinetą. Tik pastatyk čia darbo stalą, keletą spintelių ir pakabink lentynėlių, įrenk nedidelę virtuvėlę – ir liks dar laisvos vietos. Jei tik šautų į galvą, be didesnio vargo čia sugrūstum ir trejetą kupranugarių bei vidutinio dydžio palmę. Antras pribloškiantis dalykas buvo švara. Sterilu tarsi ką tik sukaltame karste. Sienos ir lubos – iš tviskančio nerūdijančio plieno, nė menkiausios dėmelės; grindys nepriekaištingai išklotos gražiu samanų žalumo kilimu. Ir trečia – buvo mirtinai tylu. Nuo

tos akimirkos, kai įkėliau koją į liftą ir už manęs užsivėrė durys, nebuvo girdėti nė garso – tiesiogine prasme jokio garselio. Gilios upės tykiai teka.

Reikia paminėti ir dar vieną dalyką: čia stigo ir daugumos tų prietaisų, kurie lyg ir privalomi kiekviename lifte. Pavyzdžiui, kad ir plokštės su visais mygtukais bei jungikliais – kurgi ji? Nei mygtukų su aukštų numeriais, kokius paprastai nuspaudi vos įlipęs, nei kitų – durims atidaryti ir uždaryti arba pagalbai išsikviesti, jei įstrigtum. Nieko – ničnieko. Tiesą sakant, pasijutau visiškai bejėgis. Maža to, kad nebuvo jokių mygtukų, nemačiau nei švieslentės su užsižiebiančiais aukštų numeriais, nei įprastos lentelės su perspėjimais ar nurodyta lifto keliamąja galia, netgi plokštelės su gamintojo vardu – ir tos nebuvo. O apie avarinį išėjimą verčiau išvis pamiršti. Čia aš buvau įkalintas. Galvą guldaui: šitas liftas neatitinka jokių priešgaisrinės apsaugos reikalavimų. O juk yra liftų eksploatavimo taisyklės.

Dėbsodamas į tas keturias lygutėles nerūdijančio plieno sienas, netikėtai prisiminiau vieną garsiųjų Hudinio išsigelbėjimų, kurį kadaise mačiau kažkokiam filme. Suraišiotas virvėmis ir sukaustytas grandinėmis, jis buvo įkištas į didelę dėžę, irgi apvyniotą grandine, ir paleistas Niagaros kriokliu žemyn. O gal nugramzdintas į ledines Arkties vandenyno gelmes. Atsižvelgiant į tai, man pasisekė: aš nesurištas; tačiau kalbant apie triuką – čia jau Hudinio persvara.

Ką ten kalbėti apie kokias nors galimybes perprasti triuką – aš net nesupratau, ar išvis judu, ar stoviu vietoje.

Ryžausi kostelėti, bet ištrūkęs garsas nelabai tepriminė kosulį. Kažkoks duslus, tarsi kas būtų šleptelėjęs kaušą molio į drėgną betoninę sieną. Pats vos įstengiau patikėti, kad tas prislopintas bumbtelėjimas išsprūdo iš mano gerklės. Pabandžiau kostelėti dar kartą. Rezultatas tas pats. Tai tiek apie kosėjimą.

Stovėjau toje hermetiškoje ertmėje, regis, visą amžinybę. Neatrodė, kad durys kada nors atsivertų. Sustingęs beribėje tyloje, tiesiog gyvasis paveikslas: žmogus lifte.

Jau ir visai ne juokais susinervinau. Kas, jei liftas užstrigo? O gal liftininkas – jeigu manysime, kad šiame pastate tokio išvis esa-

ma – tiesiog užmiršo, kad esu šitoje dėžėje? Man jau ne kartą yra nutikę, kad kiti žmonės pamedavo mano pėdsaką.

Įtempiau klausą, stengdamasis ką nors – bet ką – išgirsti, bet ausų taip ir nepasiekė nė menkiausias garselis. Prispaudžiau ausį prie vienos nerūdijančio plieno sienos. Savaiame suprantama, išgirdau vien tylą. Laimėjau tik tiek, kad šaltame metale valandėlei išryškėjo mano ausies kontūras. Atrodo, tas liftas pagamintas iš kažkokio stebuklingo lydinio, sugeriančio visus garsus. Mėginau pašvilpauti dainelę „Danny Boy“, bet išėjo tik kažkas panašaus į astma apsirgusio šuns švokštimą.

Neliko kas darą: atsišliejau į sieną ir ėmiau skaičiuoti smulkias monetas kišenėse. Mano profesijos žmogui sugebėjimas stumti laiką – toks pat svarbus treniruočių metodas, kaip boksininkui – guminės kriaušės talžymas. Tiesa, laiko stūmimu tiesiogine prasme to nepavadinsi. Mat tik kruopščiai nuolat kartojant tą patį veiksmą įmanoma tinkamai perskirstyti iškraipytus duomenis.

Kišenėse visuomet nešiojuosi saują iš anksto paruoštų smulkių monetų. Dešinėje – šimto ir penkių šimtų jėnų vertės monetas, kairėje – penkiasdešimties ir dešimties. Vienos ar penkių jėnų monetas susižeriu į užpakalinę kelnių kišenę, bet jų paprastai niekada neskaičiuoju. Štai ką darau: vienu metu susikišu rankas į abi kišenes, dešine čiupinėju ir skaičiuoju šimto ir penkių šimtų jėnų monetas, kaire – penkiasdešimties ir dešimties.

Tie, kurie niekada šito neišbandė patys, vargu ar supras, ką reiškia šitaip skaičiuoti; turiu pripažinti, pradedančiajam tokia užduotis iš tiesų gana kebli. Dešinysis ir kairysis smegenų pusrutuliai kiekvienas privalo atlikti skaičiavimus atskirai, o paskui rezultatą sujungti tarsi dvi perskelto arbūzo puses. Kol kaip reikiant neįgundi – darbelis tikrai ne iš lengvųjų.

Tiesą sakant, aš ir pats dorai nežinau, ar dešinysis ir kairysis pusrutuliai tikrai skaičiuoja monetas atskirai. Galbūt neurologijos specialistas galėtų pasiūlyti ir kokį nors tikslesnį paaiškinimą. Tačiau aš – ne neurologas. Ir žinau tik tiek: kol skaičiuoju, man atrodo, jog dešiniuoju smegenų pusrutuliu naudojuosi kiek kitaip nei kairiuoju. O kai skaičiavimą baigiu, apima visai kitoks

nuovargis nei tada, kai paprasčiausiai suskaičiuoji saują monetų. Tad dešinėje kišenėje gautą sumą priskiriu dešiniajam smegenų pusrutuliu, o kairėje – kairiajam; šitaip man tiesiog patogiau.

Save aš laikau vienu iš tų žmonių, kurie aplinkinio pasaulio sąlygas, įvykius ir egzistenciją apskritai vertina taip, kaip jiems patogiau. Nenoriu pasakyti, kad esu koks abejingas, pernelyg patogumus vertinantis tipas – nors polinkio į tai irgi negalėčiau paneigti – tačiau ne kartą įsitikinau, kad asmeniškai patogiasias suvokimo būdas užvis geriausiai padeda perprasti tikrąją daiktų ir reiškinių prigimtį.

Pavyzdžiui, tarkime, kad Žemės planeta – ne rutulys, o milžiniškas kavos staliukas; na, ar kasdieniame gyvenime pajustumė kokį nors skirtumą? Žinoma, toks pavyzdys gal ir pritemptas, faktų taip laisvai kaitalioji savo nuožiūra negalima. Vis dėlto vien patogumo dėlei įsivaizdavęs Žemę kaip milžinišką kavos staliuką, kaipmat atsikratai viso to jovalo – visokių iš esmės beprasmių ir niekam nereikalingų laiko juostų, gravitacijos, pusiaujo ir gausybės kitų erzinančių detalių, neišvengiamai lendančių į galvą, jei Žemę įsivaizduosi kaip rutulį. Turiu omeny – na, kiek kartų gyvenime kokiam nors visiškai normaliam vyrui gali būti praktiškai svarbi kad ir pusiaujo sąvoka?

Vis dėlto grįžtant prie tų dalykų, kurie šiuo metu po ranka, – ar veikiau rankose, mat kairė ir dešinė kiekviena atskirai užsiima savais reikalais, – reikia pasakyti, kad šitoks paralelus monetų skaičiavimas – darbelis anaipol nelengvas. Netgi aš pats, kol įgudau, sugaišau baisybę laiko. Tačiau syki pajutęs skonį ir įvaldęs šį meną įgūdžių taip lengvai neprarasi. Panašiai kaip užtenka kartą išmokti gerai plaukti ar važiuoti dviračiu. Žinoma, viena kita treniruotė niekada neprošal. Nuolatinis veiksmų kartojimas padeda tobulinti techniką ir nugludinti stilių. Jei ir nebūtų jokių kitų priežasčių, pakaktų šitos vienos, kad niekad nepalikčiau rankų be darbo.

Šį kartą suskaičiavau tris penkių šimtų jėnų monetas ir aštuoniolika – šimto vienoje kišenėje, o kitoje – septynias po penkiasdešimt ir šešiolika po dešimt. Vadinasi, visa suma – trys tūkstančiai aštuoni šimtai dešimt jėnų. Suskaičiuoti tokią sumą – juokų darbas. Papras-

čiau nei rankų pirštus. Patenkintas aš vėl atsiremiau į nerūdijančio plieno sieną ir išmeigiau žvilgsnį tiesiog priekin – į duris. Kurios vis dar nė nesiruošė atsidaryti.

Kažin, dėl kokios priežasties aš priverstas karksoti čia šitaip ilgai? Prielaidas apie sugedusį mechanizmą ar pamiršusį mane liftininką ryžausi atmesti. Nei viena, nei kita neatrodė labai įtikėtina. Tiesa, visai nenoriu pasakyti, kad šiame pasaulyje nebūna mechanizmų gedimų ar aplaidžių liftininkų. Priešingai, aš puikiausiai žinau, kad tikrovėje tokių dalykų pasitaiko kur kas dažniau, nei norėtusi. Turėjau omeny štai ką: jeigu jau įklimpsti į kokią labai ypatingą realybę – o šitą nenormaliai glotnų liftą kaip tik ir reikėtų laikyti tokios realybės apraiška – tuomet, jei vertinsime padėtį taip, kaip mums patogiau, teks pripažinti, kad kokia nors vos ne gyvenimo dėsnio tapusi aplinkybė čia paradoksaliai virsta išimtimi. Na, nejaugi žmogus, sugebėjęs sukonstruoti šitoki Tomo Svifto stiliaus liftą, savo ruožtu nesugebėtų pasirūpinti, kad visi mechanizmai veiktų negirgždėdami, nejaugi toks žmogus galėtų užmiršti į liftą įlipusį lankytoją?

Atsakymas akivaizdus: ne.

Nieku gyvu.

Ne, tai niekaip neįmanoma, ypač po tokio skrupulingo ligšiolinio *ju* elgesio. Jie kreipė dėmesį į pačias menkiausias detales, milimetro tikslumu matavo kiekvieną mano žingsnį. Jau prie pastato durų mane sustabdė du apsauginiai smulkiai iškamantinėję, pas ką einu, patikrino, ar mano pavardė yra lankytojų sąrašė, liepė parodyti vairuotojo pažymėjimą, patikrino duomenis centriniame kompiuteryje ir galiausiai įgrūdo mane į šį liftą. Šitaip kruopščiai niekas tavęs nepurto net atėjus į Japonijos banką. Taigi visiškai, visiškai neįtikėtina, kad po viso to jie būtų paprasčiausiai nuspjovę į mane.

Vienintelis įmanomas logiškas paaiškinimas toks: jie tyčia įstūmė mane kaip tik į šitokią padėtį. Jie specialiai siekė, kad nesušigaudyčiau, liftas juda ar ne. Jie tyčia paleido liftą slinkti taip lėtai, kad neperprasčiau, kyla ar leidžiuosi. Galbūt netgi dabar jie mane stebi, jei kažkur čia yra įtaisyta slapta vaizdo kamera.

Man dingtelėjo mintis apsidairyti, ar nepastebėsiu kur kameros akies – gal bent šitaip pavyktų apmalšinti nuobodulį. Bet tuoj pat persigalvojau: o ką laimėčiau ją radęs? Tik sukelčiau juos ant kojų, žiūrėk, dar sustabdytų liftą, o aš ir šiaip jau vėluoju į paskirtą susitikimą.

Tad nutariau verčiau nieko nesiimti. Juk aš čia darbo reikalais. Taigi – jokios prasmės nerimauti, nè menkiausios priežasties pulti į paniką.

Dar kartą atsirėmiau į lifto sieną, susibrukau rankas į kišenes ir perskaičiavau smulkias monetas. Trys tūkstančiai septyni šimtai penkiasdešimt jėnų. Vieni niekai. Tik žybt – ir atlikta.

Trys tūkstančiai septyni šimtai penkiasdešimt jėnų?

Kažkas negerai.

Atrodo, skaičiuodamas būsiu suklydęs.

Man suprakaitavo delnai. Per pastaruosius trejus metus nuolat užsiimu šitokiais skaičiavimais ir dar nè karto nieko nepripainiojau. Blogas ženklas.

Užsimerkiaiu ir pasistengiaiu visiškai nuskaidrinti ir dešinijį, ir kairijį smegenų pusrutulius – panašiai kaip skudurėliu nuvalome aprasojusius akinius. Tada ištraukiaiu abi rankas iš kišenių ir išskėčiaiu pirštus, kad nudžiūtų prakaitas. Visai kaip Henris Fonda Burtininke, sutelkdamas dėmesį prieš susišaudymą.

Kai tik delnai ir pirštai visiškai nudžiūvo, abi rankos vėl nėrė į kišenes ir kibo skaičiuoti. Jei trečia kartą gautas atsakymas sutaps arba su pirmuoju, arba su antruoju, pasijusiu bent kiek geriau. Juk suklysti pasitaiko kiekvienam. Šiomis, švelniai tariant, neįprastomis aplinkybėmis aš galbūt šiek tiek jaudinausi, o gal kiek ir per daug pasitikėjau savimi. O kaip tik tai visų pirma ir buvo klaida. Ką gi, pakaks galų gale suskaičiuoti monetas tiksliai – ir viskas stos į savo vietas.

Tačiau ištaisyti padėties taip ir nespėjau – lifto durys staiga atsilapojo. Jokio perspėjimo. Nė garselio. Tiesiog durys ėmė ir paprasčiausiai nuslydo į šalis. Tuo tarpu aš buvau taip sutelkęs dėmesį į išganingąjį skaičiavimą, kad to net nepastebėjau. Ar, tiksliau sakant, akys užfiksavo, jog durys atsivėrė, tik sąmonė deramai neįvertino

šio įvykio reikšmės. O tai šį tą neabejotinai reiškė. Pirma: durys atsivėrė, vadinasi, dvi skirtingos erdvės, dar ką tik atskirtos tomis pačiomis durimis, dabar susijungė. O antra: liftas galų gale atvyko į paskyrimo vietą.

Apsidairiau: kažin, kas manęs laukia už durų? Išvydau tolyn nusidriekiantį koridorių, o koridoriuje stovėjo moteris. Tiksliau, mergina, vilkinti rausvu kostiumėliu, avinti rausvais aukštakulniais bateliais. Lygus, blizgantis drabužio audeklas puikiai derėjo su lygiu, blizgančiu merginos veidu. Ji nudelbė mane vertinančiu žvilgsniu, o paskui kryptelėjo galvą. Tarsi bylodama: „Eikite čionai“. Planus perskaičiuoti monetas teko atidėti geresniems laikams; aš ištraukiau rankas iš kišenių ir išlipau iš lifto. Vos spėjau iškelti koją, lifto durys vėl užsivėrė, tarsi būtų tik ir laukusios, kol išsinešdinsiu.

Atsidūręs koridoriuje, įdėmiai apsidairiau, bet taip ir nepastebėjau jokios detalės, iš kurios būčiau galėjęs spėti, kur esu. Na taip, akivaizdu: aš – kažkokio didžiulio pastato koridoriuje. Bet tiek pasakyti būtų sugebėjęs kiekvienas mokinukas.

Čia tvyrojo prietema, nebuvo visiškai jokių į akis krintančių smulkmenų. Visai taip pat kaip ir lifte. Tačiau statybinės medžiagos – pačios geriausios kokybės: niekur neįžvelgsi nė menkiausių nusidėvėjimo požymių. Marmurinės grindys nusvidintos iki kone žilpinančio blizgesio. Šviesios gelzganos sienos atrodo tarsi paskrudintos bandelės, kurias su sviestu valgau pusryčiams. Abipus koridoriaus rikiavosi aukštos medinės durys, prie kiekvienų pritvirtinta metalinė plokštelė su kambario numeriu, tik štai numeriai išdėstyti be jokios tvarkos. Po 936 ėjo 1213, po šio – 26. Tai bent kebeknė. Juk įstaigos kabinetų šitaip niekas nenumeroja.

Mergina su manim nesišnekėjo. „Prašom čionai“, – štai ir viskas, ką ji man pasakė, ir tai – tik lūpomis suformuodama žodžius, o ne kalbėdama iš tikrųjų, nes jai taip ir neištrūko nė garselio. Prieš imdamasis savo darbo, du mėnesius mokiausi skaityti iš lūpų, tad dabar be didesnio vargo supratau, ką man sako mergina. Bet negalėjau atsikratyti įtarimo, kad kažkas bus nutikę mano klausai. Po tos mirtinos tylos lifte, beveik begarsio kosulio, slopaus

švilpavimo norom nenorom ėmiau manyti, kad, ko gero, būsiu pradėjęs kursti.

Tad ryžausi kostelėti dar kartą. Nuskambėjo visai normaliai. Vadinasi, savo ausimis dar galiu pasikliauti. Veikiausiai kažkas bus nutikę merginos kalbos padargams.

Ėjau jai iš paskos. Jos smailių aukštų kulniukų kaukšėjimas aidėjo tuščiam koridoriuje lyg kirtiklio smūgiai akmenų skaldykloje. Kojinėmis aptemptos putlios blauzdos aiškiai atsispindėjo tviskančio marmuro grindyse.

Mergina buvo gerokai aptukusi. Jauna, graži ir visa kita, bet – rubuilė. Kai pagalvoji, nei šis, nei tas: jauna graži moteris – ir še tau, storulė. Žingsniuodamas paskui ją, įdėmiai nužiūrėčiau jos kūną.

Atsidūręs greta jaunos ir gražios storulės, neišsvengiamai sutrinku. Nė pats nežinau kodėl. Galbūt dėl to, kad į galvą nejučia ima lįsti mintys apie jos mitybos įpročius. Vos išvydus išpūdingų kūno formų moterį, mane apninka regėjimai, kaip ji, tarkime, duonos gabalėliu iššluosto paskutinius lėkštėje užsilikusius sviestinio padažo lašelius arba tarsi išbadėjusi godžiai praryja paskutinį rėžiukų salotų lapelį. O vos tik šitaip atsitinka, mano smegenis tarytum metalą ėdanti rūgštis pagrauzia jos valgančios vaizdiniai, ir aš prarandu savitvardą.

Tiesa, bet kokia eilinė stora moteris nesukelia man jokių problemų. Apkūnios moterys – tarsi debesys danguje. Plaukioja sau, ir kas man, tegul plaukioja. Tačiau jei moteris jauna, graži – ir dar apkūni, tuomet jau visai kas kita. Tada man jau tenka apsispręsti dėl požiūrio į ją. Baigtis gali netgi tuo, kad atsidursiu su ja vienoje lovoje. Štai čia ir prasideda visa kebeknė.

Tuo aš visai nenoriu pasakyti, kad apkūnios moterys sukelia man kokius nors nemalonius jausmus. Sutrikimas ir pasibjaurėjimas – du visiškai skirtingi dalykai. Man jau ne kartą teko miegoti su putliomis moterimis, ir paprastai likdavau visai patenkintas. Jei tik suglumimas stumteli tave reikiama kryptimi, rezultatas gali išeiti netgi geresnis, nei tikėjaisi. Bet, savaime suprantama, kartais viskas nušleivoja ir beviltiškai kreivomis vėžėmis. Šiaip ar taip, sek-

sas – itin subtilus dalykas, čia anaip tol ne tas pat, kas sekmadienį nueiti į artimiausią parduotuvę nusipirkti kokio termosio. Netgi tarp jaunų ir gražių storuliukių viena toli gražu nelygi kitai. Vienos apvalumai gali būti tokie, kad viskas pakryps reikiama vaga ir susiklostys kuo puikiau, o su kita, išplatėjusia kitose kūno vietose, gali likti visiškai apdujęs, suglumęs ir niekam tikęs.

Šiuo požiūriu bandymas permiegoti su apkūnia moterimi gali virsti tikru iššūkiu. Žmogaus storumo variantų tikriausiai esama ne mažiau nei būdų žmogui numirti.

* * *

Maždaug šitokios mintys sukosi mano galvoje, kol ėjau koridoriu paskui tą gražią putlią merginą.

Ji vilkėjo prašmatnų rausvą kostiumėlį, iš po jo apykaklės plaikstėsi baltas šalikėlis. Ausyse kabojo didžiuliai keturkampiai auksiniai auskarai, blykčiojantys sulig kiekvienu žingsniu. Nors ir būdama apkūni, mergina ėjo gana grakščiai. Ką gali žinoti, gal, stengdamasi atrodyti išvaizdesnė, ji įsispraudė į kokią korsetą ar dar galaižin ką, bet tai nieko nekeitė: eidama ji iš tiesų gundančiai siūbavo klubais. Tiesą sakant, pajautau, kad ji ima mane jaudinti. Taip, mano skonio rubuilė.

Nepamanykite, kad teisinuosi, bet turiu pasakyti aiškiai: nesu labai greitas bėgti paskui sutiktą sijoną. Netgi, sakyčiau, esu iš tų, kurie išvis sunkiai pasiduoda moteriškiems kerams. Taigi, jei jau pajuntu, kad mane kažkas traukia, neskubu pulti strimgalviais – pirmiausia turiu kaip reikiant patikrinti pojūčių šaltinį.

Paspartinęs žingsnį prisigretinau prie jos ir atsiprašiau, kad aštuoniomis ar devyniomis minutėmis pavėlavau į susitikimą.

– Nesitikėjau, kad tikrinimai prie durų užtruks taip ilgai, – pasiaiškinau. – O dar ir liftas judėjo neapsakomai lėtai. Prie pastato aš atvykau visom dešimčia minučių anksčiau.

Ji gyvai linktelėjo, suprask: viską žinau, nieko tokio. Nuo jos iškirptės dvelktelėjo kvėpalais. Aromatas toks, tarsi vidurvasario rytą stovėtum arbūzų lysvėje. Jis sukėlė man kažkokį keistą pojūtį. Mane apniko nostalgija persmelktas sentimentų kratyns,

tarsi kažkokie du tarpusavyje visiškai nesusiję prisiminimai būtų netikėtai susijungę neregimu siūlu. Retkarčiais mane apninka tokie nepaaiškinami pojūčiai. Ir dažniausiai juos sukelia tam tikri kvapai.

– Ilgas koridorius, ar ne? – pamėginau pralaužti tylos ledus. Mergina dirstelėjo į mane, bet nesustodama ėjo toliau. Iš pažiūros jai galėjo būti dvidešimt, gal dvidešimt vieni. Ryškūs bruožai, aukšta kakta, skaisti veido oda.

Galų gale ji ištarė vieną žodį:

– Prustas.

Tiksliau sakant, šio žodžio ji neištarė balsu, tiesiog jos lūpos sujudėjo taip, tarsi ji sakytų „Prustas“. Iš tikrųjų iki šiol taip ir negirdėjau jos balso. Tarsi ji kalbėtų su manimi iš už storos stiklo sienos.

Prustas?

– Marselis Prustas? – pasitikslinau.

Ji pažvelgė į mane. Ir pakartojo: „Prustas“. Numojau ranka į bet kokias pastangas susišnekėti ir, vėl atsilikęs per žingsnį, ėmiau karštligiškai svarstyti, kokius dar žodžius tariant lūpos judėtų panašiai. Grūstis?.. Kupstas?.. Triūsas?.. Vieną po kito murmėjau sau po nosimi įvairiausius beprasmius skiemenis, bet nė vienas netiko. Liko susitaikyti su mintimi, kad ji iš tikrųjų pasakė „Prustas“. Tačiau kokiomis asociacijomis galima susieti šitą ilgą koridorių su Marseliu Prustu – šito mano protas neapėmė.

Galbūt jos sąmonėje Marselis Prustas – savotiška koridoriaus ilgumo metafora? Bet jeigu iš tikrųjų taip, tokią išraiškos formą drįsčiau pavadinti šiek tiek lengvabūdiška, jei nepasakyčiau – neapgalvota. Jei ji turėjo omeny, kad Marselio Prusto kūriniai tokie pat ilgi kaip ir šitas koridorius – ką gi, su tuo dar galima sutikti. Bet atvirksčias palyginimas skambėtų, švelniai tariant, keistokai.

Koridorius, ilgas kaip Marselis Prustas?

Kad ir kaip būtų, aš toliau pėdinau paskui ją tuo begaliniu koridoriumi. Iš tiesų, jis pasiutusiai ilgas. Bent keli posūkiai, kelis kartus užlipome ir nulipome trumpais laiptelių maršais; reikia manyti, jau sukorėme tokį atstumą, kuris prilygtų gerų penkių ar šešių

paprastų pastatų pločiui. Sukome ir sukome ratus, tarsi pakliuvę į Ešerio graviūrą. Tačiau kad ir kiek ėjome, aplinka nėra nesikeičia. Tokios pat marmuro grindys, paskrudusios bandelės spalvos sienos ir medinės durys su be tvarkos išmėtytais numeriais. Nerūdijančio plieno durų rankenos. Niekur nematyti nė vieno lango. Ir visame šitame fone – ritmingas jos kulniukų staccato, kuriam antrino duslesnis, guminis mano sportinių batų gurgždėjimas.

Staiga ji sustojo lyg įbesta. Mane jau buvo taip apkvaitinęs tolygus mano paties žingsnių aidas, kad nespėjęs sureaguoti įsirežiau į ją į nugarą. Ši buvo minkšta, bet stangri, tarsi lietaus pritvinkęs debesis. Jos iškirptė dar stipriau dvelktelėjo tais arbūziniais kvėpalais. Nuo smūgio mergina susverdėjo, ir aš vos suskubau pastverti ją už pečių, kad nepargriūtų.

– Atleiskite, – pratariau. – Buvau nugrimzdęs mintyse.

Putlioni mergina išraudo. Tvirtinti negaliu, bet man pasirodė, kad susidūrimas jai – buvęs nebuvęs.

– Tozum'sta, – pasakė ji, vos vos šyptelėjusi.

Paskui gūžtelėjo pečiais ir pridūrė:

– Sela.

Savaime aišku, iš tikrųjų ji to nepasakė, bet – ar dar reikia kartoti? – jos lūpos sudėliojo kaip tik tokius žodžius.

– Tozum'sta? – pakartočiau aš pats sau. – Sela?

– Sela, – patvirtino ji.

Bene ji kalba turkiškai? Visa nelaimė, kad aš kaip gyvas nesu girdėjęs nė žodžio turkiškai. Aš jau susipainiojau taip, kad nutariau užmiršti bet kokias pastangas su ja susišnekėti. Tiesą sakant, skaitymas iš lūpų – gana keblus dalykas; vos du mėnesius pasimokęs suaugusiesiems skirtuose kursuose, vargu bau gali tikėtis kaip reikiant jį įvaldysiąs.

Iš švarkelio kišenės mergina išsitraukė rombo formos elektroninę kortelę ir horizontaliai įkišo ją į angą kambario Nr. 728 duryse. Užraktas tik spragtelėjo ir atsirakino. Švarus darbelis.

Mergina atidarė duris, tada atsigręžė ir pamojo man:

– Saum'te, sela.

Savaime suprantama, aš nedelsdamas kaip tik tai ir padariau.

Auksiniai žvėrys

Artėjant rudenii, jų kūnai apželia auksine ilgaplauke vilna. Auksinė – pačia tikriausia šio žodžio prasme, be jokios kitokio atspalvio užuominos. Jų auksas – vienintelis šiame pasaulyje, kuris, vos pasirodęs, ir yra tikrasis auksas. Visoje šioje erdvėje tarp dangaus ir žemės tik jie žaižaruoja auksu, pačiu gryniausiu jo pavidalu.

Kai atkeliavau į Miestą – buvo pavasaris – žvėrių kūnus dengė trumpavilnis įvairiausių atspalvių kailis. Jų buvo visokių: juodų ir gelsvai pilkšvų kaip smėlis, baltų, rausvai rudų. Kai kurie – kerši, išmarginti šviesiomis ir šešėliuotomis dėmėmis. Nuo pačių tamsiausių iki pačių šviesiausių atspalvių marguojantys žvėrys klajojo po ką tik sužaliavusias lankas tarsi pūkstomi lengvo vėjelio. Alsavimas jų tykus lyg ryto migla; tokie romūs, kad atrodo kone susimąstę, jie be garselio skabė jauną žolę. Paskui, nuvargę besiganydami, pariesdavo po savimi kojas ir priguldavo trumpam pailsėti.

Praslinko pavasaris, baigėsi ir vasara, ir dabar, kai saulės šviesa vis dar tokia pat skaidri, tačiau nebešildo, o upokšnių vandenį pašaušia artėjančio rudens alsavimas, žvėrių kailis pradeda regimai keistis. Išdygsta pirmieji auksinės vilnos plaukeliai, iš pradžių jie želia tik retais lopinėliais tarsi netikėtai rudenėjančiame sode sužydę žolynų kupstai. Bet paskui auksiniai lopai vis labiau

plečiasi, blizgantys siūleliai praauga trumpesnę vasarinę kailį, ir galiausiai žvėris visas pasidengia tviskančiu apsiaustu. Nuo šio kaitos proceso pradžios iki pabaigos prabėga ne daugiau kaip savaitė. Žvėrys pradeda keisti kailį beveik vienu metu – beveik visi drauge ir užbaigia. Per savaitę kiekvienas jų pavirsta žaižaruojančiu auksiniu žvėrimi. Ir pagaliau vieną rytą patekėjusi ryto saulė nužeria žemę nelytėtu auksu – šitaip savo teises paskelbia pasaulinį žengęs ruduo.

Vien tiktai ilgas, pačiame žvėries kaktos viduryje styrantis ragas lieka baltutėlis nuo pagrindo iki pat liauno galiuko. Jis labiau primena ne ragą, o skilusio kaulo nuolaužą, kuri, praplėšusi odą, taip ir liko stirksoti kaktoje. Taigi, išskyrus tą baltą ragą ir mėlynas akis, žvėrys rudenį nuo galvos iki kojų pasidengia auksu. Jie purto galvas, ragu tarsi mėgindami pradurti dangų – atrodo, lyg bandytų apsiprasti su naujais kailiniais. Jie brenda į upokšnius ir tiesia kaklus, siekdami pasiskabyti gausiai raudonuojančių rudėninių uogų.

Kai Miestą ima supti pavakario sutemos, kopiu į Sargybos bokštą prie Vakarinės sienos pasižiūrėti, kaip Vartų Sargas, pūsdamas ragą, sušaukia žvėris. Ragas sugaudžia ilga gaida, paskui dar trys trumpi pūstelėjimai – toks yra iš anksto nustatytas šaukinys. Kai tik išgirstu rago balsą, užmerkiu akis, kad visą mano kūną persmelktų švelnus gaudesys. Šio garso neįmanoma lyginti su joki kitu. Gaudesys pasklinda po visą Miestą, išsiliedamas vis plačiau ir plačiau, tarsi blyški perregima žuvis jis vinguriuoja temstančiomis gatvėmis, ritasi arkadų grindiniu, šuoru praskrieja namų sienomis, nuslysta mūrinėmis tvorelėmis, ribojančiomis upės krantines. Tas šauksmas apsemia viską. Jis prasismelkia į ore sukuriuojančias laiko nuosėdas, pasiekia pačius atokiausius Miesto užkaborius.

* * *

Kai sugaudžia ragas, visi žvėrys tuoj pat pakelia galvas, tarsi paklusdami kažkokiam pirmykščiam instinktui. Visa banda, tūkstantis ar dar daugiau žvėrių, staiga sustoja ta pačia poza, visi atsigręžia ten link, iš kur atsklido garsas. Vieni pagarbiai liaujasi

kramsnoję palėpščio lapus, kiti, kanopomis bilsnoję į grindinio akmenis, tuoj pat sustoja, dar kiti, snūduriavę paskutiniuose vakarop kryptančios saulės spinduliuose, iš karto pabunda – ir visi pakelia galvas aukštyn.

Tą vieną akimirką visa kas sustingsta, tik vakaro vėjas tykiai šiu-rena auksinę žvėrių vilną. Kažin, kas tą valandėlę dedasi jų galvose? Į ką visi jie taip sutartinai žiūri? Jų galvos pakreiptos idealiai vienuodu kampu, žvilgsniai įsmeigti į tuščią erdvę, patys žvėrys tarsi suakmenėję – nė menkiausio krustelėjimo. Netgi ausys įtemptos, nėraž netrūkčioja – klausosi rago gaudesio, kol paskutiniai aidai visiškai ištirpsta prietemoje. Ir staiga vėl, tarsi kažkokio instinkto pastūmėti, žvėrys visi drauge patraukia ta pačia kryptimi. Kerai išsisklaido, gatvių grindiniu sukaukši gausybė kanopų. O aš įsivaizduoju iš požemių srautais trykštančią jūros putą – ji užlieja gatves, laižo namų sienas, apsemia netgi Sargybos bokštą.

Tačiau vos atmerkiu akis, putojanti banga čia pat išnyksta. Lieka tik tūkstančių kanopų dundėjimas, o Miestas tebėra toks, koks buvęs. Žvėrys srūva grįstomis gatvėmis, iš skersgatvių ir alėjų sutekėdami į vieną srautą tarsi upokšniai į upę. Nė vienas jų neišiveržia į priekį, nė vienas neatitrūksta nuo bandos. Panarinę akis, virpčiodami, jie tylomis traukia jiems puikiai žinomą maršrutu. Visus žvėris sieja kažkoks nenusakomas vidinis ryšys, kažkoks neišdildomas, visiems bendras prisiminimas, kurio net atšvaito nebeišvysi jų akyse.

Jie atšuoliuoja iš šiaurės, Senuoju tiltu nudunda į pietinį krantą ir čia susitinka savo viengenčius, skubančius ta pačia kryptimi iš rytų, paskui visi drauge patraukia palei kanalų, kerta Pramoninį rajoną, pasuka į vakarus, susigrūda į koridorių po liejyklą ir galiausiai išneria Vakarinės kalvos papėdėje. Ten jie susiburia greta pulkelio pasenusių žvėrių ir jauniklių – tų, kurie, neįstengdami toli nuklysti nuo Vartų, nekantraudami laukia pasirodant visos bandos. Čia žvėrys pasuka kita kryptimi: patraukia į šiaurę, pereina Vakarinį tiltą ir galiausiai pasiekia Vartus.

Vartų Sargas sulaukia, kol pirmieji žvėrys atsidurs visai prie pat Vartų, ir tik tada juos atkelia. Vartų sąvaros, sutvirtintos stromis

geležinėmis juostomis, iš pažiūros nepaprastai masyvios ir sunkios. Gal penkiolikos pėdų aukščio, karūnuotos smaigų vainiku. Tačiau Vartų Sargas be jokių pastangų trūkteli dešinę sąvarą į save ir atveria Vartus, tada išgena žvėris pro juos. Kairės sąvaros jis niekada neatkelia. Kai paskutinis gyvūnas atsiduria už Sienos, Vartų Sargas nedelsdamas vėl užkelia dešinę sąvarą ir užstumia sklendę.

Kiek žinau, Vakariniai vartai – vieninteliai, pro kuriuos galima patekti į Miestą arba išeiti iš jo. Visą Miestą juosia milžiniška, beveik trisdešimtys pėdų aukščio, Siena; ją įveikti gali tik paukščiai.

Išaušus rytui, Vartų Sargas vėl atkelia Vartus, vėl papučia ragą ir suleidžia žvėris vidun. Kai visi iki paskutinio grįžta į Miestą, jis užkelia sąvarą ir užstumia sklendę.

– Iš tikrųjų ta sklendė nė nereikalinga, – aiškina Vartų Sargas man. – Be manęs, nėra kito tokio stipraus žmogaus, kuriam pakaktų jėgų atkelti šitokius sunkius vartus. Net jeigu susirinktų visas būrys. Tačiau taisyklės yra taisyklės.

Vartų Sargas iki pat antakių užsitraukia vilnonį gobtuvą, ir daugiau iš jo nebeišgirstu nė žodžio. Vartų Sargas – tikras milžinas, storaodis, raumeningas; kito tokio galiūno aš kaip gyvas nesu regėjęs. Raumenų kalnai pūpso taip, kad net keista, jog per siūles ties krūtine neišyra marškiniai. Retsyškiais jis užsimerkia ir nugrimzta į gilią tylą. Nežinau, ar tokiomis akimirkomis jį užvaldo melancholija, ar tylos periodą įjungia kažkoks vidinis mechanizmas. Tačiau kai jis susisupa į tokią tylą, gali jam sakyti nesakęs – jis nė neišgirs, kol neatsipeikės. Paskui jis lėtai atsimerkia ir tuščiu žvilgsniu nudelbia mane, o ant kelių gulinčių rankų pirštai vos vos krusčioja, tarsi jis mėgintų įspėti, ką aš čia veikiu stypsodamas priešais jį.

– Kodėl vakare tu sušauki žvėris ir išgeni už sienos, jeigu iš ryto vėl pargeni atgal? – klausiu Vartų Sargo, kai jis pagaliau atsitokėja.

Vartų Sargas dėbso į mane, jo veide nešmėkšteli nė menkiausias jausmų šešėlis.

– Taip mes darome visada, – atsako jis, – ir šitaip reikia. Taip pat kaip saulei tekėti rytuose ir leistis vakaruose.

* * *

Vartų Sargas kiekvieną dieną atidaro ir uždaro Vartus, o beveik visą likusį laiką galanda įrankius. Sarginėje apstu įvairiausių įnagių: kirvukų, skliutų, peilių – o Sargas kone kiekvieną laisvą minutę brūžina juos galastuvu. Jo išgalasti ašmenys sužimba kažkokiu neįtikėtinu balzgano ledo blizgesiu, tarsi metalas švytėtų iš vidaus.

Kai apžiūrinėju tvarkingai išrikiuotus įrankius, Vartų Sargas patenkintas šypsosi, įdėmiai sekdamas žvilgsniu mano žvilgsnį.

– Tik atsargiai, įsipjauti gali vos palietęs, – perspėja Vartų Sargas, mėsinu pirštu bakstelėdamas į savo rinkinį. – Tai anaip tol ne žaisliukai. Visus juos pasidariau pats, kiekvieną nukaliau savomis rankomis. Anksčiau aš buvau kalvis, ir visa, ką matai, – mano triūso vaisius. Patogūs rankai, puikiai subalansuoti įrankiai. Ne taip paprasta priderinti ašmenims rankeną. Štai, pamėgink vieną paimti. Tik pasisaugok neprikišti nagų prie geležtės.

Paėmiau mažiausią gulintį ant stalo kirvuką ir pabandžiau užsimoti. Ir iš tikrųjų – pakanka vos krustelėti riešą, netgi vos pagalvoti apie judesį, ir išgalastas metalas paklūsta tarsi išdresuotas medžioklinis šuo. Vartų Sargas tikrai turi kuo didžiuotis.

– Kirvakotį irgi dariau aš pats. Išdrožiau iš dešimties metų uosio. Kiti renkasi ir kitokią medieną, tačiau man dešimties metų uosis – užvis geriausia. Ne jaunesnis ir ne senesnis. Dešimties metų – aukščiausia klasė. Nepaprastai lankstus, tvirtas, neperdžiūvęs. Rytiniame miške auga iš tiesų puikūs uosiai.

– O kam tau reikia šitiek peilių?

– Daug kam jie praverčia, – sako Vartų Sargas. – Dažniausiai naudoju juos žiemą. Palauk žiemos, tada tau parodysiu. Žiemos čia labai ilgos ir gilios.

* * *

Už Vartų esama žvėrimis skirto ploto. Aptverta teritorija, kurioje jie praleidžia naktį; aptvarą kerta upokšnis, iš kurio jie geria. Už Žvėrių aptvaro kiek akys aprėpia veši Obelynas; neaprėpiama obelų jūra driekiasi iki pat horizonto.

– Be tavęs, niekas daugiau nebesižvalgo į žvėris, – sako man Vartų Sargas. – Bet tu juk dar visai neseniai atvykai čionai. Įprasi čia gyventi – ir viskas stos į vietas. Žvėrys tavęs nebedomins. Višiams taip atsitinka. Niekas nebeateina į juos pasižiūrėti – niekad, išskyrus vieną savaitę pavasarėjant.

Pirmąją auštančio pavasario savaitę, pasakoja man Vartų Sargas, žmonės ateina ir lipa į Sargybos bokštą stebėti žvėrių kovos. Mat tuo metu patinams pabunda senovinis instinktas kovoti – tai atsitinka iškart po to, kai nusišeria jų žieminis kailis, savaitė anksčiau, nei patelės atsiveda jauniklius. Patinai tuomet tampa nepaprastai nuožmūs, kovoja iš paskutiniųjų, neretai sunkiai vieni kitus sužeidžia – matydamas tai, niekaip neįspėtum, kokie romūs paprastai būna tie žvėrys.

* * *

Tuo tarpu rudens vakarą žvėrys be garso sugula, glausdamiesi vieni prie kitų, ilgaplaukė auksinė jų vilna žaižaruoja saulėlydžio gaisuose. Nejudėdami tarsi statulos jie laukia pakėlę galvas, kol paskutiniai saulės atšvaitai nugrims tolumoje už obelų. Tik tada, kai visiškai užgęsta vakarė žara ir juos apsiaučia nakties sutemos, žvėrys nuleidžia galvas, ištiesia ant žemės baltutėlius ragus ir sumerkia akis.

Šitaip Mieste baigiasi diena.

Apranga nuo lietaus, INKiščiai, skalbimas

Atsidūriau erdviame, gana tuščiam kambaryje. Baltos sienos, baltos lubos, grindys užtiestos baltintos kavos spalvos kilimu – iš tiesų skoningai suderintos spalvos. Taip, netgi balta spalva gali būti skoninga, bet gali būti ir visai nevykusi, pasitaiko net tokių baltos atspalvių, kurių net baltais dorai nepavadinsi.

Pro matinio stiklo langus ničnieko nesimatė, tačiau besiskverbianti šviesa galėjo būti tik saulės spinduliai. Tai reiškė, jog mes esame tikrai virš žemės paviršiaus. Vadinasi, liftas vis dėlto iš tikrųjų kėlė mane aukštyn. Vos tai supratęs, man akmuo nusirito nuo krūtinės: kol kas bent spėdamas kryptį nesuklydau.

Mergina mostelėjo man sėstis ant oda aptrauktos sofos, stovinčios kambario viduryje. Aš atsisėdau ir užsikėliau koją ant kojos, tuo tarpu ji pasišalino pro kitas duris.

Baldų kambaryje buvo visai nedaug. Priešais sofą stovėjo žemas kavos staliukas, ant jo – keraminė peleninė, žiebtuvėlis ir cigarečių pakelis. Sprigtelėjau ši – tuščias. Sienos – irgi tuštutėlės: nei kokio paveiklo, nei kalendoriaus, nei fotografijos. Ničnieko.

Greta lango stovėjo gremėzdiškas rašomasis stalas. Pakilau nuo sofos ir patraukiau prie lango, pakeliui užmesdamas akį į stalą.

Stalviršis – iš storos tvirtos plokštės, abiejose pusėse – daugybė stalčių. Ant stalo stovėjo lempa, gulėjo trys paprasčiausi šratinukai ir darbo kalendorius, greta jo mėtėsi visa sauja palaidų sąvaržėlių. Kalendorius buvo atverstas – ties šios dienos data.

Viename kambario kampe spietėsi trejetas labai jau įprastų plieninių spintelių, kurios čia visai nederėjo su aplinka – tiesiog rėžė akį. Paprasčiausi standartiniai gaminiai. Jei būtų mano valia, pasirūpinčiau įsitaisyti ką nors elegantiškesnio – na, kad ir pagal specialų užsakymą pagamintą drabužių spintą. Bet mano nuomonės niekas neklausė. Be to, aš čia tik tam, kad atlikčiau užduotį, tad pilkšvos plieninės spintelės ar blyškaus persiko spalvos automatinis patefonas – visiškai ne mano reikalas.

Kairėje pusėje išvydau sieninę spintą stumdomomis durimis. Tai ir buvo paskutinis daiktas kambaryje, kurį galėtum pavadinti baldu. Daugiau nieko: nei knygų lentynų, nei laikrodžio, nei telefono, nei drožtuko, nei aplankų su dokumentais, nei vandens ąsočio. Tai bent darbo kabinetas, po šimts... Aš vėl klestelėjau ant sofos, sukryžiauvau kojas ir nusižiojavau.

Po kokių dešimties minučių sugrįžo mergina. Beveik nė nedirstelėjusi mano pusėn, ji atidarė vieną spintelę ir ištraukė visą glėbį kažkokios blizgančios juodos medžiagos, ją čia pat atvilko ir sukrovė ant kavos staliuko.

Paaiškėjo, kad tai aprangos nuo lietaus komplektas – gumuotas neperšlampamas apsiaustas ir pora aulinių batų. Ir gražiausia – apsauginiai akiniai, kokius naudodavo Pirmojo pasaulinio karo lakūnai. Aš nėmaž nenutuokiau, kuriems galams man gali prireikti visos šitos amunicijos.

Mergina kažką pasakė, bet jos lūpos judėjo pernelyg greitai, kad ką nors suprasčiau.

– Eee... atsiprašau... Aš dar ne itin įgudęs skaityti iš lūpų, – pratarčiau.

Dabar jau jos lūpos judėjo lėtai – ji kruopščiai tarė kiekvieną žodį:

– Prašom apsilvilti visa tai ant drabužių.

Tiesą sakant, pasiūlymas manęs visiškai neviliojo, bet jeigu imčiau skųstis, tik dar labiau įklimpčiau į kebeknę, tad užsičiaupiau

ir paklusau. Nusiaviau sportinius batelius, įsistojau į žvejo batus, užsimečiau ir neperšlampamą apsiaustą. Šis svėrė gerą toną, o batai buvo dviem numeriais per dideli, bet argi turėjau iš ko rinktis? Mergina prišoko prie manęs, užsagstė apsiaustą, užmaukšlino man ant galvos gobtuvą. Siekdama gobtuvo, kakta brūkstelėjo man per nosies galiuką.

– Nuostabus aromatas, – pagyriau jos kvėpalus.

– Ačiū, – sujudėjo jos lūpos; ji suveržė gobtuvą taip, kad šis pasiekė mano panosę. Tada ji dar užriogolino ir akinius. Na štai: aš visas supakuotas į neperšlampamą aprangą, nors eiti ir neturiu kur – bent jau pats taip maniau.

Bet tada mergina atstūmė sieninės spintos duris, stvėrė mane už rankos ir įsitėpė vidun. Ji uždegė šviesą ir nedelsdama pasukui save vėl užstūmė duris. Atsidūriau pačioje paprasčiausioje drabužių spintoje – paprasčiausioje drabužių spintoje, kurioje kaip tik drabužių ir nebuvo. Vien tik pakabos ir oro gaivikliai nuo kandžių. Galimas dalykas, tai ir išvis ne drabužių spinta. Kitaip kuriems galams grūsti mane čionai, nuo galvos iki kojų suvystytą kaip mumiją?

Mergina pasuko kažkokią metalinę detalę kampe, ir sienos dalis ėmė kilti aukštyn, panašiai kaip automobilio bagažinė. Atsivėrusioje angoje juodavo aklina tamsa, bet pajutau iš ten siūbtelint žvarbaus, drėgno oro srautą. Gilumoje girdėjosi ir prislopintas vandens grumėjimas.

– Ten teka upė, – lyg ir pasakė mergina. Dabar jau atrodė, kad jos balsą paprasčiausiai užgožia vandens šniokštimas. Ūmai susizgribau, kad be didesnio vargo suprantu, ką ji sako. Labai keista.

– Eikite prieš srovę, kol prieisite didelį krioklį. Reikės pralįsti po juo. Už krioklio – senelio laboratorija. Kai tik nusigausite ten, jums viskas paaiškės.

– Kai nusigausiu ten? Jūsų senelis manęs laukia?

– Visiškai teisingai, – patvirtino ji paduodama man didelį vandeniui atsparų žibintuvėlį, pakabintą ant virvelės. Ką gi, moklinėjimo po juodžiausią tamsą aš tikriausiai nepriskirčiau pramogų kategorijai, bet sutelkiau drąsą ir įkėliau vieną koją į žiojinčią skylę.

Susilenkęs neriau galva ir pečiais pirmyn, iš paskos vilkdamas ir kitą koją. Susipakavus į šitokią gremėzdišką aprangą landžioti pro siauras angas – užduotis ne iš lengvųjų. Atsigrežčiau ir pro apsauginius akinius dar kartą pažvelgiau į apvalutę merginą, tebestoviničią spintoje. Dabar ji man pasirodė pasiutusiai žavi.

– Būkite atsargus. Nevalia nutolti nuo upės, nepasukite į koki nors šoninį taką, – perspėjo ji pasilenkusi, žvelgdama tiesiai į mane.

– Tiesiai pirmyn iki krioklio? – surikau.

– Tiesiai pirmyn iki krioklio, – patvirtino ji.

Ryžausi eksperimentui: be garso, vien judindamas lūpas, ištariau „sela“. Ji plačiai nusišypsojo, atsakė „sela“ ir užtrenkė sienos plokštę.

* * *

Tą pat akimirką pasinėriau į aklina tamsą – visiškai juodą tamsą be menkausio šviesos ruoželio. Nemačiau ničnieko. Nežiūrėjau net prie pat veido pakeltos savo rankos. Taip ir stovėjau apkvaitęs, tarsi gavęs basliu per galvą, kaustomas suvokimo, kad esu visiškai bejėgis. Pasijutau tarsi nuo pietų likęs kšnis, suvyniotas į juodą plastiką ir įgrūstas į šaldytuvą. Akimirką mano kūnas suglebo.

Apgraibomis susiradau žibintuvėlio mygtuką, ir tvykstelėjęs ryškus šviesos spindulys džiaugsmingai smigo kažkur į tamsą. Nukreipiau jį į savo kojas, paskui ėmiau lėtai krypti į šonus, apžiūrinėdamas aplinką. Paaiškėjo, kad stoviu ant trijų kvadratinų metrų betoninės platformos, kyšančios virš juodos bedugnės. Nė kokios tvorelės, turėklo – ir tai nėra. Po šimts, nejaugi ji negalėjo perspėti apie tai iš anksto? – suirzau aš; džiaugtis tikrai nebuvo ko.

Prie platformos glaudėsi aliuminio kopėčios – vienintelis kelias žemyn. Pasikabinau žibintuvėlį ant krūtinės, virvelę persimetęs per petį, ir ėmiau palengva leistis, atsargiai statydamas kojas nuo vienos slidžios pakopos ant kitos. Kuo žemiau leidaisi, tuo aiškiau, tuo garsiau po manimi šniokštė vanduo. Kas čia dedasi, po galais? Paprasčiausia drabužių spinta biurų pastate atsiveria į prarają su dugne tekančia upe? Ir dar ne kur kitur, o vidury Tokijo!

Kuo daugiau apie tai galvojau, tuo labiau vėlėsi mintys galvoje. Pirmiausia – tas neįtikėtinas liftas, paskui – toji mergina, kuri kalbėjo neišleisdama nė garselio, o štai dabar – dar ir šitoks nerūpestingas pasilaipiojimas kopėčiomis? Galbūt reikėjo atsakyti užsakymo ir ramiai traukti namolio? Bet – šaukštai popiet: štai, ropščiuosi žemyn, į bedugnę. Ir dėl ko? Dėl profesinės garbės? O gal mane paveikė apvalutė mergina rausvu kostiumėliu? Gerai jau, prisipažinsiu: ji tikrai apvyniojo mane apie pirštą, ir dabar teks kapstyti per visą šią nesąmonę iki galo.

Pasiekęs dvidešimtąją pakopą stabtelėjau atsipūsti, paskui įveikiau dar aštuoniolika ir pagaliau atsidūriau ant žemės. Kojomis palietęs tvirtą pagrindą, atsargiai slystelėjau žibintuvėlio spinduliu per lygų akmens paviršių, kol išvydau priekyje upę. Žibintuvėlio šviesos nutviekstas vanduo raibuliavo. Šniokštė greita srovė, tačiau nevaliojau įspėti upės gylio, netgi vandens spalvos. Mačiau tik tiek, kad upė teka iš kairės į dešinę.

Nukreipęs šviesos spindulį tiesiog sau po kojomis, lėtai patraukiau krantu prieš srovę. Rodos, galėčiau galvą guldyti: protarpiais tai šen, tai ten kažkas krustelėdavo netoliese, bet matyti nemačiau nieko. Vien tik vertikalios, tarsi nutašytos uolos abipus upės. Tikriausiai nuo šitos tamsos bus išklibę nervai.

Šitaip kėblinau kokias penkias ar šešias minutes, ir staiga urvo lubos tarytum gerokai pažemėjo – ar bent jau taip atrodė, nes smarkiai pasikeitė aidas. Švystelėjau žibintuvėlio spindulį aukštyn, bet virš galvos nieko neišvydau. Visai netoli, kaip ir buvo perspėjusi mergina, į abi puses šakojosi šoniniai tuneliai. Pavadinti juos tako atsišakojimais būtų per daug garbės – tai buvo paprasčiausi įtrūkiai uoloje, kuriais gurgėjo į upę sutekantys vandens siūleliai. Priėjau prie vieno tokių plyšių ir pašviečiau žibintuvėliu vidun. Juodutėlė skylė vėrėsi į koridorių, kuris labai greitai pastebimai išplatėjo. Tai bent jauki vietelė...

Tvirtai suspaudęs žibintuvėlį dešinėje rankoje, nuskubėjau prieš upės srovę tarsi kokia į nerštavietę besiveržianti žuvis. Uola po kojomis buvo drėgna, tad žengti turėjau atsargiai. Jeigu dabar paslyščiau ar sudaužyčiau žibintuvėlį, mano dainelė būtų sudainuota.

Visą dėmesį sutelkiau į kojas. Bet sykį atsitiktinai pakėlęs akis pastebėjau artėjančią švieselę, nuo jos mane skyrė vos septyni ar aštuoni metrai. Akimoju išjungiau žibintuvėlį. Apsigraibęs neperšlampamo apsiausto gelmėse, išsitraukiau peilį ir atlenkiau geležtę – tamsa ir vandens šniokštimas puikiausiai slėpė visus mano veiksmus.

Tą pat akimirką, kai išjungiau žibintuvėlį, gelzganas švyturėlis priekyje sustojo ir virto nejudančiu tašku. Paskui vėl krustelėjo – lankstu: nubrėžė ore du švytinčius apskritimus. Tarsi kažkas bylotų: „Viskas gerai, nėra ko nerimauti“. Vis dėlto aš stovėjau budrus, įsitempęs: tegul pirmiau pajuda jie. Galų gale švieselė vėl ėmė artėti, siūbuodama juodoje tuštumoje – sakytum koks milžiniškas jonvabalis, apdovanotas nepaprastai išvystytomis smegenimis. Akis įsmeigęs dėbsojau į jį; dešinėje rankoje gniaužiau peilį, iš kairės nepaleidau išjungto žibintuvėlio.

Kai mus beskyrė kokie trys metrai, švieselė vėl pakibo vietoje. Tada ėmė šokčioti aukštyn žemyn. Švietė ji visai silpnai; aš ne iš karto susigaudžiau, kad kažkas stengiasi apšviesti savo veidą. Galiausiai jį išvydau – veidą žmogaus su tokiais pat klaidiais apsauginiais akiniais, apsimuturiavusio tokiu pat neperšlampamu apsiaustu kaip ir aš. Rankoje jis laikė žiburį – nedidelį žibintą, panašų į tuos, kokius stovyklautojams pardavinėja laisvalaikio prekių parduotuvėse. Žmogus kažką šaukė man, bet per vandens šniokštimą nieko negirdėjau; skaityti iš lūpų irgi negalėjau – buvo per tamsu.

– ...mas tik tuo... metas. Kitaip tu... taip jau... kadangi... – Atrodė, kad žmogus sakė kažką panašaus. Ničnieko neįmanoma suprasti. Vis dėlto grėsmės jis lyg ir nekėlė jokios, tad aš vėl įjungiau žibintuvėlį, nukreipiau spindulį sau į veidą ir pirštu paliečiau ausį rodydamas, kad nieko negirdžiu.

Žmogus sulinksėjo, tada pasidėjo žibintą ant žemės ir abiem rankomis ėmė raustis kišenėse. Staiga kurtinantis upės šniokštimas apmalšo, sakytum būtų atsitraukusi potvynio banga. Man dingtelėjo: alpstu. Manydamas, kad tuojau susmuksiu be sąmonės, – nors net nenutuokiau, kodėl staiga turėčiau imti ir apalpti, – įtempiau raumenis, kad pargriūčiau kuo minkščiau.

Pralėkė kelios sekundės. Tebestovėjau kaip stovėjęs. Tiesą sakant, jaučiausi kuo puikiausiai. Tik štai vandens griaudėjimo beveik nebesigirdėjo.

– Atėjau tavęs pasitikti, – pasakė žmogus. Girdėjau jį visiškai aiškiai.

Aš tik palingavau galvą, pasibrukau žibintuvėlį po pažastimi, užlenkiau peilį ir įsimečiau jį į kišenę. Tai bent dienele, viena iš tų nepamirštamųjų, kaip kažin ką.

– Kas nutiko garsui? – paklausiau nepažįstamojo.

– Ak taip, garsas. Buvo pernelyg daug triukšmo, tiesa? Tad aš jį pritildžiau. Atleisk. Dabar jau viskas gerai, – kalbėjo žmogus, linkčiodamas galvą. Upės šniokštimas prislopo tiek, kad virto daugmaž upokšnio gurgėjimu. – Na ką, eime?

Jis staiga apsisuko ir nužingsniavo prieš srovę taip lengvai, tarsi atmintinai žinotų kiekvieną žingsnį. Aš patraukiau iš paskos, žibintuvėlio spindulį nukreipęs jam po kojomis.

– Sakote, pritildėte garsą? Vadinasi, jis dirbtinis?

– Nieko panašaus, – atsakė žmogus. – Garsas kaip garsas, natūralus.

– Tai kaip jūs sugebėjote pritildyti natūralų garsą? – nesusigaudžiau aš.

– Tiksliau sakant, garso aš paprastai nepritildau, – paaiškino jis. – Tiesiog išjungiu.

Ką gi, jeigu jau jis taip sako, tegul taip ir bus. Nieko daugiau nesakydamas žingsniavau pirmyn. Dabar, kai nebegrumėjo vanduo, aplinkui įsiviešpatavo ramybė. Girdėjau net savo paties guminių batų žliugsėjimą. Netikėtai virš galvos pasigirdo gurgždesys, tarsi kažkas būtų trynęs akmenį į akmenį. Garsas pasikartotojo du, tris kartus, paskui nutilo.

– Aptikau požymių, kad čia jau šmirinėja tie INKiščiai. Šiek tiek sunerimau, tad ir atėjau tavęs pasitikti. Paprastai INKiščiai taip toli neprisiskverbia, bet ko tik neatsitinka. Gyva bėda.

– INKiščiai? – pakartojau aš.

– Netgi tokiam kaip tu turbūt nebūtų labai smagu susidurti čia akis į akį su INKiščiu, a? – žmogus prapliupo garsiai kvatoti.

– Turbūt kad nelabai, – burbtelėjau. Kad ir kas būtų tie INKiščiai, šitoje pragaro tamsybėje man išvis su niekuo nesinorėjo susidurti.

– Todėl ir atėjau tavęs pasitikti, – pakartojo žmogus. – INKiščiai pasirodė čia – nekokios naujienos.

– Nuoširdžiai dėkoju, – atsakiau.

Skverbėmės per tamsą toliau, kol pagaliau išgirdome šniokštimą – tarsi kas būtų palikęs iki galo atsuktą vandens čiaupą. Krioklys. Tik kartelį paskubomis švystelėjau žibintuvėlio spinduliu pirmyn, bet ir to pakako, kad įžiūrėčiau: tasai krioklys – ne kokia sodo dekoracija. Jei garsas nebūtų prislopintas, krioklys grumėtų taip, kad tik laikykis. Vis dar sliūkinau pirmyn, akiniai aprasojo nuo tyškančių purslų.

– Turėsime pralįsti po juo? – paklausiau.

– Visiškai teisingai, sūneli, – atsakė žmogus. Nieko daugiau neaiškindamas, jis nėrė tiesiai į krioklį ir dingo man iš akių. Neliko kitos išeities, kaip tik lįsti į krioklį pačiam.

Dar laimė, kad eiti teko „sausu“ taku po žemyn krintančiu srautu. Vis dėlto visas šis reikalas jau ėmė panašėti į absurdą. Nors ir supakuotas į neperšlampamą aprangą, po šita vandens uždanga jau spėjau gerokai permirkti. Kai pagalvoji, kad seniokui tenka sukarti tą patį kelią kiekvieną sykį, kai prireikia patekti į laboratoriją ar grįžti iš jos... Be jokios abejonės, visa tai sumanyta siekiant apsaugoti informaciją. Bet nejaugi neįmanoma rasti kokio nors malonesnio būdo?

Atsidūręs krioklio viduje, kluptelėjau ir skaudžiai nusidaužiau kelį. Šitoje išjungto garso aplinkoje man kvaito galva; glumino tas nesuvokiamas neatitikimas tarp negirdimų garsų ir tikrovės, kuri šiaip jau garsus lyg ir turėjo skleisti. Kitaip sakant, krioklys tiesiog privalėjo griaudėti kaip tikras krioklys.

Įveikę krioklį, patekome į siaurą urvą, kur ir vienam žmogui būtų ankšta. Jo gale dunksojo geležinės durys. Mane atsivedęs žmogus iš kišenės išsitraukė kažkokį daikčiuką, pažiūrėti primenantį nedidelę skaičiavimo mašinėlę, įkišo į plyšį, patampė, pasukiojo, ir durys be garso atsivėrė.

– Na štai ir atvykome. Tiktai po jūsų, – pareiškė žmogus. Įėjęs paskui mane vidun, tuoj pat vėl užrakino duris. – Kelionė ne iš lengvųjų, tiesa?

– Ne, tik... Na, iš tikrųjų nebuvo taip jau...

Žmogus nusijuokė; jam po kaklu tebetavaravo virvute pririštas žibintas, apsauginių akinių jis irgi dar nespėjo nusiimti. Bet nusijuokė linksmai, tiesiog nusikvatojo iš visų plaučių: cho cho cho!

Patalpa, kurioje atsidūrėme, priminė persirengimo salę prie baseino: spintelių lentynose gulėjo geras pustuzinis komplektų tokios pat neperšlampamos aprangos, kokią vilkėjome mes. Nusiėmiau akinius, išsirangiau iš apsiausto, užmečiau jį ant pakabos. Nusitraukiau ir guminius batus, pastačiau ant lentynos. Žibintuvėlį pakabinau ant kabliuko.

– Atleisk, kad teko tiek vargti, – atsiprašė žmogus. – Bet atsargumas, žinai, gėdos nedaro. Teko imtis visų įmanomų apsaugos priemonių. Tie bjaurybės tik ir tyko, kad užsižiopsotume.

– INKiščiai? – pasitikslinau.

– Taigi tataigi. O ir šitie INKiščiai, jeigu tau įdomu, – tik viena iš bėdų, – pareiškė jis linksėdamas tarsi pats sau.

Jis nusivedė mane pro spinteles tiesiai į kabinetą. Be gremėzdiško neperšlampamo apsiausto manasis vedlys pasirodė besas malonios išvaizdos seneliokas. Nedidukas, kresnas, ne tiek stambus, kiek tvirtai suręstas. Veidas buvo sveikai raustelėjęs, o kai jis užsidėjo akinius be rėmelių, virto kuo tikriausiu prieškarinių laikų politinio veikėjo įsikūnijimu.

Jis mostelėjo man įsitaisyti ant sofos, o pats atsėdo prie rašomojo stalo. Kambarys buvo įrengtas lygiai tokiu pat stiliumi kaip ir anas, su spinta, iš kurio atėjau. Kilimas, sienos, apšvietimas – visiškai tokie pat, nė neatskirtum. Ant kavos staliuko priešais sofą puikavosi lygiai toks pat rūkymo priemonių rinkinys, ant rašomojo stalo – toks pat darbo kalendorius ir tokia pat krūvelė pabertų sąvaržėlių. Nejaugi būsiu apsukęs ratą ir grįžęs į tą patį kambarį? Gali būti ir taip. O gal ir ne. Nelengva prisiminti, kur gulėjo kiekviena palaida sąvaržėlė.

Seniokas įdėmiai mane nužvelgė. Paskui išsirinko vieną sąvaržėlę, ištiesino ir ėmėsi aštriu galu rakti odelę aplink nagus. Tiksliau, vieno piršto – kairiojo smiliaus – nagą. Užbaigęs darbą, nerūpestingai įmetė ištiesintą sąvaržėlę į peleninę. Man dingtelėjo netikėta mintis: jei iš tikrųjų esama reinkarnacijos, nieku gyvu nenorėčiau atgimti sąvaržėle.

– Jei mane pasiekusi informacija teisinga, gali būti, kad INKiščiai susiuostė su semiotekais, – vėl prašneko senis. – Tiesa, tai dar visai nereiškia, kad jie drauge rengia kokį nors sąmokslą, turėk tai omeny. INKiščiai pernelyg atsargūs, savo ruožtu semiotekai turi savų planų ir mėgsta numatyti veiksmus per kelis žingsnius į priekį. Taigi bendradarbiavimo galimybės – netgi labai ribotos. Ir vis vien tai gali lemti bloga. Jau pats faktas, kad INKiščiai šmirinėja čia, kur jų nė padujų neturėtų būti, nieko gero nežada – pernelyg aiškus ženklas, kokie prasti mūsų popieriai. Jei šitaip tęsis ir toliau, neilgai trukus INKiščių čia knibždės dieną naktį. O tada jau man iškils ir visai rimtų problemų.

– Na taip, – patvirtinau. – Iš tikrųjų.

Aš net miglotai nenučiuokiau, kokie padarai yra tie INKiščiai, bet jeigu jie dėl vienu ar kitu priežasčių nutarė susidėti su semiotekais, tuomet ir mano paties perspektyvos – ne tokios jau spindinčios. Pastaruoju metu tarp mūsų ir konkuruojančių semiotekų nusistovėjo šiokia tokia pusiausvyra, bet labai jau trapi – pakaktų menkiausio niekniekio, ir viskas apvirstų aukštyn kojom. Pirmiausia štai kas: aš iki šiol išvis nenumaniau, kad esama kažkokių INKiščių, tuo tarpu jie apie mane žino. Vadinas, svars-tyklių lėkštė jau dabar pasvirusi jų naudai. Savaiame aišku, tokiam eiliniam darbuotojui praktikai kaip aš gal nieko ir nepridera apie juos žinoti, tai visiškai normalu; tuo tarpu vyresnybė tikriausiai kažin kada informuota.

– Ką gi, jei neprieštaraujate, turbūt jau metas kibti į darbus, – pasiūlė seniokas.

– Savaiame suprantama, – sutikau aš.

– Paprašiau atsiųsti man patį kiečiausią kalkuteką – ir ką gi, tokiu pripažintas tu. Visi tik ir giria tave išsijuosę. Tu savo darbe dantis

praėdęs, drąsus, ištvermingas, darbo kokybė – aukščiausios klasės. Tiesa, ypatingu polinkiu dirbti kolektyve tu nepasižymi, bet tik tą vieną priekaištą tavo adresu teisgirdau.

– Kaip kažin ką, jie gerokai persūdė, – pasakiau jam.

Seniokas vėl griausmingai nusikvatojo.

– Žinai, kolektyvinis darbas man rūpi mažiau nei užpernykštis sniegas. Ištvermė – štai kas svarbu. Juk jeigu neturėtum geležinių nervų, pirmarūšiu kalkuteku niekaip nebūtum tapęs. Dėl to ir plėšiate šitokius atlyginimus, argi ne taip?

Jis vėl smagiai nusijuokė. Paskui nusivedė mane į gretimą kambarį – laboratoriją.

– Aš – biologas, – paaiškino. – Tačiau biologijos sąvoka toli gražu neapėmia visko, kuo užsiimu. Mano veikla apima viską nuo neurofiziologijos iki akustikos, lingvistikos, lyginamosios religijotyros. Tai tau ne kokie įprasti pasipirsčiojimai, gali patikėti, nors iš manęs paties ir girdi. Štai, pavyzdžiui, pastaruju metu tyrinėju žinduolių gomurius.

– Gomurius?

– Gerklės, sūneli. Gerklės sandarą – kaip ji sudėta. Kaip veikia, kaip formuojamas balsas ir visokius kitokius susijusius dalykus. Štai, pažiūrėk.

Jis spragtelėjo jungiklį sienoje, ir laboratoriją užliejo šviesa. Visą galinę sieną buvo užgriozdinta lentynomis, o ant kiekvienos jų rikiavosi kaukolės. Žirafos, arklio, pandos, pelės – visų įmanomų įsivaizduoti žinduolių rūšių atstovų kaukolės. Ko gero, ne mažiau nei trys ar keturi šimtai. Savaime aišku, žmonių kaukolių irgi buvo. Netgi visų rasių: baltųjų, negridų, mongolidų, indėnų; visų po dvi – vyro ir moters.

– Rūsyje turiu dar ir banginio bei dramblio kaukoles. Čia jos užimtų per daug vietos, – paaiškino senis.

– Tai jau tikrai, – numykiau. Įkurdink čia vieną kitą banginio kaukolę – ir uodui snapo neliks kur įkišti.

Visos kaukolės gulėjo plačiai išsižiojusios – ištisas choras, pasiruošęs apžiūrai; tuščiomis akiduobėmis jos dėbojo į priešingą sieną. Suprantu, visas šis rekvizitas – tik tyrinėjimų pavyzdžiai, ta-

čiau patalpoje tyrančios atmosferos malonia nieku gyvu negalėjai pavadinti. Ant kitų lentynų, nors ir ne taip gausiai kaip kaukolės, rikiavosi indai su liežuviais, ausimis, lūpomis, stemplėmis.

– Na, ką manai? Nieko sau kolekcija, ar ne? – taip ir suspindo seniokas. – Kai kurie žmonės renka pašto ženklus. Kiti – muzikos įrašus. O štai aš kolekcionuoju kaukoles. Kaip sakoma, visokių yra, visokių reikia, tiesa?

– Na... turbūt taip.

– Žinduolių kaukolėmis susidomėjau jau kažin kada; taip po trupinėlį ir kaupiau eksponatus savajai kolekcijai. Tai, ką matai, – beveik keturiasdešimties metų triūso rezultatas. Tu net neįsivaizduoji, kiek laiko tenka sugaišti, norint perprasti vieną vienintelę kaukolę – kur kas daugiau, nei tikėjaisi aš pats! Išgliaudyti gyvą žmogų su visu kūnu ir krauju būtų kur kas spartesnis darbas. Tikrai taip manau. Tiesa, galiu lažintis, kad tokiam jaunam vyrukui kaip tu kūnas tikriausiai rūpi kur kas labiau, o gal išvis vien tik jis, a? – seniokas nusijuokė. – Tuo tarpu aš sugaišau ištisus trisdešimt metų, kol man pagaliau pavyko išgirsti kaulų skleidžiamus garsus. Trisdešimt metų... nemenkas laiko tarpas.

– Garsus? – nepatikėjau savo ausimis. – Kaulai skleidžia garsus?

– O kaipgi, savaime aišku, – atsakė senis. – Kiekvienas kaulas skleidžia vis kitokią, unikalų garsą. Tai ir yra slaptoji kaulų kalba. Tik nepamanyk, kad kalbu metaforomis. Kaulai iš tikrųjų šnekasi tarpusavyje. Dabar kaip tik ir užsiimu šios srities tyrinėjimais – stengiuosi iššifruoti kaulų kalbą. O paskui pamėginsiu ir dirbtinai ją kontroliuoti.

Visų smulkmenų nesugebėjau perprasti, bet jeigu seniokas sakė tiesą, tuomet, reikia pripažinti, jis pats ir jo darbas atitiko kits kitą kaip kirvis kotą.

– Labai vertingi tyrinėjimai, – susipratau prasižioti.

– Be abejonės, – atsakė seniokas, svarumo dėlei dar ir linktelėdamas. – Štai kodėl visiems tiems bjaurybėms taip ir magą prikišti nagus prie mano darbų. Baiminuosi, kažkur kažką bus nuklausę. Visi jie gviešiasi priglobti mano tyrinėjimų rezultatus ir panaudoti juos savais tikslais. Tarkime, randi būdą iš kaulų išgliaudyti

prisiminimus – tada nebereikėtų vargintis jokiais kankinimais. Pakaktų paprasčiausiai nužudyti auką, nuvalyti nuo kaukolės mėsą, ir štai – visa informacija tau kaip ant delno!

– Žavumėlis, – tarstelėjau.

– Nežinia, ar dėl to liūdėti, ar džiaugtis, bet tyrinėjimai, savaime aišku, tokio lygio dar nepasiekė. Šiame etape tik pavyksta išgauti gana aiškius prisiminimus, išėmus iš kaukolės smegenis.

– Aaa... – Pašalinti kaukolę ar pašalinti smegenis – įdomu, koks skirtumas?

– Taigi štai kodėl man prireikė tavo paslaugų. Ogi tam, kad tie semiotekai neįstengtų išvogti manųjų bandymų informacijos. Civilizacijai, – pabrėžė senis, – gresia labai rimta krizė, ir tik todėl, kad ji naudoja mokslą blogiems – arba ir geriems – tikslams. Aš pats tikiu tokiu mokslu, kuris tarnauja tik paties mokslo labui.

– Netvirtinsiu, kad kaip reikiant jus suprantu, – prisipažinau. – Atvykau čionai tiesioginio savo darbo reikalais. Tik štai nurodymus gavau ne iš Sistemos centro, netgi ne iš kurio nors oficialaus agento. Užsakymą jūs perdavėte pats, tiesiogiai. O tai labai neįprasta. Ir dar veikiausiai pažeidžia profesines taisykles. Jei apie tai suuostų vyresnybė, man kiltų pavojus netekti licencijos. Tikiuosi, tai suprantate.

– Suprantu kuo puikiausiai, – patikino mane senis. – Suprantu ir tai, kad nerimauji ne be pagrindo. Tačiau galiu tave nuraminti: šis užsakymas patvirtintas atitinkamuose Sistemos kanaluose. Apsijėme tik be formalumų. Vien tik saugumo sumetimais susisiekiu su tavimi tiesiogiai. Tad pavojus prarasti licenciją tau tikrai neresia.

– Ar galite tai užtikrinti?

Seniokas ištraukė dokumentų aplanką ir ištiesė man. Aš perverčiau popierius. Oficialūs Sistemos paraiškų blankai, dėl to nekyla nė menkiausios abejonės. Visi dokumentai, visi parašai – viskas kaip reikiant.

– Ką gi, viskas tvarkinga, – pasakiau grąžindamas jam aplanką. – Bet... jūs tikriausiai žinote, kad esu antrosios kategorijos specialistas? O antroji kategorija reiškia...

– ...kad tau mokamas dvigubas standartinis atlyginimas, tiesa? Nėmaž neprieštarauju. Aš netgi numatęs skirti premijinius, taigi iš viso – trigubą standartinį atlyginimą.

– Tiesą sakant, jūs labai patiklus. Juk perkate katę maiše.

– Šis darbas – labai svarbus. Be to, ši tą jau nuveikei – buvai priverstas pralįsti po kriokliu. Cho cho cho.

– Ką gi, tuomet iš karto norėčiau pamatyti duomenis, – paprasčiau. – Kai peržiūrėsiu skaičius, numatysime optimalią skaičiavimų schemą. Kuris iš mudviejų atliks kompiuterinio lygio tabuliuavimus?

– Tuo užsiimsiu aš pats, čia pat, savo kompiuteriu. Tau teks pasirūpinti paruošiamuoju ir baigiamuoju darbu. Jeigu neprieštarauji.

– Juo geriau. Man bus kur kas mažiau vargo.

Seniokas atsistojo ir ėmėsi grabalioti sieną sau už nugaros. Paprastų paprasčiausia siena – taip atrodė man, kol ji staiga prasivėrė. Triukas po triuko, vienas už kitą vinklesnis. Iš įdubos seniokas ištraukė dar vieną aplanką ir vėl užvėrė angą. Sienoje neliko nė menkiausio plyšelio – tiesiog paprasčiausia, visiškai lygi balta siena. Jokių įtrūkių, jokių siūlių – nieko.

Perverčiau septynis skaičių primargintus puslapius. Nieko sudėtingo, pabiri duomenys, ir tiek.

– Neturėčiau trukti labai ilgai, kol visa tai išskalbsiu, – pasakiau. – Skaičių sekos pakankamai netaisyklingos, taigi iš esmės jokios laikinos jungiamosios grandys neįmanomos. Žinoma, teoriškai tokia galimybė išlieka visada. Tačiau sintaksinio pagrįstumo niekaip neįrodysi, o be šito neįmanoma išgliaudyti paklaidos. Būtų tas pat, kas klaidžioti po dykumą be kompasos. Galbūt Mozei ir pavyktų ją pereiti.

– Mozė sugebėjo net jūrą pereiti nesušlapęs.

– Bet tai – senovės istorija. Kiek žinau, kol kas nė vienam semiotekui nepavyko neteisėtai pralaužti šitokio apsaugos lygio.

– Ar nori pasakyti, kad pirminės konversijos spąstų visiškai pakanka, ką?

– Dvigubos konversijos spąstai – dalykas pernelyg rizikingas. Tiesa, jie laikinos jungiamosios grandies tikimybę sumažintų iki nulio, bet čia slypi pavojai ir pačiam konvertuotojui. Šitokių spąstų

kūrimas kol kas nėra tvirtai moksliskai pagrįstas. Tyrinėjimai toli gražu nebaigti.

– O kas užsiminė apie dvigubos konversijos spąstus? – nusišaipė senis, suniokojęs dar vieną sąvaržėlę ir vėl kibęs rakinėti odelę aplink nagą. Šįsyk – jau dešiniojo smiliaus.

– Apie ką tuomet kalbate jūs?

– Apie perskirstymą, sūnau. Aš kalbu apie perskirstymą. Noriu, kad tu duomenis išskalbtum ir perskirstytum. Kaip tik dėl šios priežasties ir išskviečiau tave. Jei man reikėtų paprasčiausio skalbimo, nevertėtų kreiptis į tavo lygio specialistą.

– Nieko nesuprantu, – prisipažinau, vėl užmesdamas koją ant kojos. – Iš kur jūs žinote apie perskirstymą? Informacija apie tai griežtai įslaptinta. Niekas iš pašalinių neturėtų apie tai žinoti.

– Ką gi, aš žinau. Tiesą sakant, mano ryšių kanalai siekia pačias Sistemos viršūnes.

– Tuomet savais ryšių kanalais ir pasitikrinkite štai ką: perskirstymo procedūros šiuo metu griežtai įšaldytos. Tik neklauskite manęs kodėl. Matyt, iškilo kokių nors nesklandumų. Kad ir kokios būtų priežastys, perskirstymo darbai pastaruju metu uždrausti.

Seniokas vėl įteikė man tą patį aplanką su paraiška.

– Gal peržiūrėtum paskutinį puslapį? Kažkur ten turėtų būti įrašyta pastaba – leidimas perskirstymo procedūrai.

Atskleidžiau aplanką, atsiverčiau paskutinį puslapį ir peržvelgiau dokumentą. Na taip, žinoma. Oficialiai patvirtintas leidimas perskirstymo procedūrai. Perskaičiau bent kelis kartus. Viskas teisėta. Penki parašai, ne mažiau. Po šimts velnių, ką jie ten, viršūnėse, sau galvoja? Tik spėji iškasti duobę – čia pat tau liepia ją užpilti, tik užpili – čia pat liepia rausti naują duobę. Vaikinus, iš tiesų dirbančius darbą, tokius kaip aš, jiems tik ir rūpi vaikyti nuo Ainošiaus pas Kaipošių.

– Ar galiu jūsų paprašyti, kad padarytumėte visų šitos paraiškos puslapių spalvotas kopijas? Be jų mane gali užspeisti į kampą taip, kad nebeišsikapstysiu.

– Žinoma, – atsakė seniokas. – Su malonumu padarysiu tau visas kopijas, kokių tik pageidausi. Nėra ko nerimauti. Visi popieriai

kuo tvarkingiausi – neprikibsi. Pusę atlyginimo tu gausi šiandien, kitą pusę – kai atiduosi užbaigtą darbą. Sutinki?

– Sutinku. Dabar iš karto ir imsiuos skalbimo. O kai užbaigsiu, skalbinius nešiuos namo ir perskirstymą atliksiu ten. Perskirstymo procedūrai būtinos tam tikros atsargumo priemonės. Kai tik pabaigsiu darbą, grįšiu ir atnešiu perskirstytus duomenis.

– Po keturių dienų, vidurdienį. Tik jokių būdu ne vėliau.

– Laiko – į valias.

– Maldauju, sūneli, kad ir kas nutiktų, tik nepavėluok, – senio-
kas ir iš tikrųjų meldė. – Jeigu susivėlinsi, gresia baisūs dalykai.

– Bene pasaulis subyrės į druzgus? – nusišaipiau.

– Tam tikra prasme – taip, – atsakė senio-
kas.

– Kol kas nesubyrės, – patikinau. – Aš niekada nevėluoju. O da-
bar... gal ne per daug užsiprašau?.. Norėčiau ąsočio šalto vandens
su ledu ir termosio karštos juodos kavos. Galbūt dar šio-
kio tokio užkandžio. Prašyčiau. Nuojauta man byloja, kad darbas gerokai
užtruks.

* * *

Nuojauta manęs neapgavo. Darbas iš tiesų truko ilgai ir anaip-
tol nebuvo lengvas. Patys skaičiai, kaip įprasta sakyti, buvo vieni
juokai, tačiau dėl gausybės laipsninių funkcijų determinantų, no-
rint kaip reikiant susidoroti su tabuliu, padirbėti teko kur kas
daugiau, nei atrodė iš pat pradžių. Pateiktus duomenis įvedu į savo
smegenų dešinįjį pusrutulį, paskui konvertuoju juos, remdamasis
visiškai nesusieta ženklų sistema, tada perkeliu informaciją į kairįjį
smegenų pusrutulį ir galiausiai išspausdinu popieriuje absoliučiai
perkoduotus skaičius. Šis procesas ir vadinamas skalbimu. Savaime
suprantama, šitoks paaiškinimas – labai smarkiai supaprastintas.
Kiekvienas kalkutėkas naudoja savą, individualų, konvertavimo
kodą. Šis kodas iš esmės, pačiu savo pavidalu skiriasi nuo atsitik-
tinių skaičių lentelių, kadangi būna išreikštas diagrama. Kitais
žodžiais tariant, šifruotės raktas slypi absoliučiai individualioje
laužytoje linijoje, skiriančioje dešinįjį ir kairįjį smegenų pusrutu-
lius (turbūt nereikia nė priminti, kad tai tik patogi formuluotė, mat

kairysis ir dešinysis pusrutuliai iš tiesų nėra atskiri). Piešinyje tai atrodytų maždaug šitaip:

KAIRYSIS SMEGENŲ PUSRUTULIS

DEŠINYSIS SMEGENŲ PUSRUTULIS

Svarbu pabrėžti štai ką: laužyti plyšio kraštai sutampa nevysiškai, taigi perkonvertuoti duomenų į pradinę formą nebeįmanoma. Vis dėlto semiotekams retkarčiais pavyksta atkoduoti pavogtus duomenis, sukuriant laikinas jungiamąsias grandis arba vadinamuosius tiltus. Tai yra, remdamiesi išgautų duomenų analize, jie holografiškai atgamina dantytų pakraščių kontūrą. Kartais šitoks būdas suveikia, kartais – ne. Mes, kalkutekai, be paliovos tobuliname savo technologijas, bet savo ruožtu ir jie nesėdi rankas sudėję – tobulina kontrtechnologijas. Mes stengiamės informaciją apsaugoti, jie – pagrobti. Klasikinis policininkų ir plėšikų variantas.

Neteisėtu būdu įgytus duomenis ir kitą informaciją semiotekai išmeta į juodąją rinką, jų pelnas siekia astronomines sumas. O kas dar blogiau, pačią vertingiausią informaciją jie pasilieka sau ir naudoja savo pačių organizacijos labui.

Mūsų organizacija paprastai vadinama Sistema, jų – Fabrikui. Iš pat pradžių Sistema buvo privatus konsorciumas, tačiau, jos svarbai vis labiau augant, įgijo pusiau valstybinį statusą. Kaip, sakykime, „Ma Bell“ firma Jungtinėse Valstijose. Mes, eiliniai kalkutekai, dirbame individualiai, pagal sutartis, panašiai kaip mokesčių apskaitininkai ar advokatai, tačiau mums būtinos valstybės išduotos licencijos, o užsakymus galime priimti tik tarpininkaujant pačiai Sistemai arba kuriam nors iš oficialių, Sistemos įgaliotų agentų. Šie apribojimai buvo įvesti siekiant supančioti rankas Fabrikui, kad neprikisėtų nagų prie mūsų technologijų. Pamėgink apeiti taisyk-

les – ir tuoj pat neteksi licencijos. Tačiau aš nesiryžčiau tvirtinti, kad tokios apsaugos priemonės iš tiesų labai veiksmingos. Mat bet kuri licenciją praradusį kalkuteką anksčiau ar vėliau įsiurbia Fabrikas – ir buvęs kalkutekas, pasitraukęs į pogrindį, sėkmingai tampa semioteku.

Apie vidinę Fabriko struktūrą žinoma kur kas mažiau. Tikriausiai iš pradžių tai buvo smulki įmonėlė, kuri tuoj pat pradėjo augti lyg ant mielių. Kai kas vadina juos „informacine mafija“; galimas dalykas, apibūdinimas ne toks jau ir klaidingas, mat Fabrikas giliai prasmelkęs į pačias įvairiausias pogrindines organizacijas. Nuo tikros mafijos jie skiriasi tik tuo, kad juos domina vien tik informacija. Informacija – švari prekė, be to, duoda didžiulius pinigus. Fabrikas mėgsta įsilaužti į kokį kompiuterį, iššluoti iš jo visus duomenis ir patyliukais pasišalinti su grobiu.

* * *

Kol dariau skalbimą, spėjau išmaukti visą termosą kavos. Paprastai dirbu tiksliai kaip laikrodis: valanda – darbui, pusvalandis – poilsiui. Pagailėjus laiko atsipūsti, užsiteršia dešiniojo ir kairiojo smegenų pusrutulių sąsajos, o jau tada ima strigti ir tabuliavimas.

Per tas pusvalandines pertraukėles aš maloniai šnekučiuodavau si su senioku. Nesvarbu apie ką – kad tik makaluočiau liežuvium. Pats geriausias būdas atkurti pavargusių smegenų poliarizaciją.

– O kas iš tikrųjų yra visi tie skaičiai? – paklausiau.

– Eksperimentų rezultatai, – atsakė seniokas. – Ištisu metų darbo vaisiai. Įvairių gyvūnų kaukolių ir gomurių trijų matmenų grafiškai simuliuotų atvaizdų, susietų su jų skleidžiamų balsų analize pagal tris faktorius, skaitmeninė išraiška. Jau sakiau tau: sugaišau gerus trisdešimt metų, kol pagaliau pavyko nustatyti kiekvieno kaulo skleidžiamo garso bangos formą. Taigi, kai užbaigsiu šiuos skaičiavimus, tada jau bus įmanoma tuos garsus išgauti – ne empiriškai, o teoriškai.

– Ir tuomet galėsite visa tai dirbtinai kontroliuoti?

– Tiesiai į dešimtuką! – patvirtino seniokas.

– Tarkime, mes jau galime dirbtinai juos kontroliuoti – ir kas toliau?

Seniokas apsilaižė viršutinę lūpą.

– Tada gali atsitikti daugybė visokiausių dalykų, – atsakė ilgokai patylėjęs. – Iš tiesų visokiausių. Nenorėčiau dabar apie tai gražbyliauti, bet kai kurių iš jų tu negali net įsivaizduoti.

– Ar galimybė pašalinti garsą – vienas iš jų?

Seniokas vėl prapliupo kvatotis iš visų plaučių.

– O cho cho cho, pataikei tiesiai į dešimtuką, sūneli. Prisiderinę prie signalo, kurį skleidžia žmogaus kaukolė, galėsime garsą susilpninti arba sustiprinti. Tiesa, kiekviena kaukolė – šiek tiek kitokios formos, tad visiškai išjungti garso nepavyks. Bet susilpninti – taip, mes jį gerokai pritildysime. Neblogai, ką? Cho cho cho. Parinksime priešingas – tarkime, teigiamą ir neigiamą – garso bangas, kad rezonuotų. Garso pašalinimas – tai tik vienas visiškai nekenksmingų manojų atradimų pritaikymo būdų.

Nekenksmingų? Jau vien manipuliavimo garso stiprumu perspektyva atrodo baugokai. O kokių dar baisybių žada visa kita?

– Galima išjungti garsą ir tam, kuris kalba, ir tam, kuris klausosi, – vėl prašneko seniokas. – Kitais žodžiais tariant, galime ištrinti vandens šniokštimą taip, kad patys jo nebegirdėtume – ką aš ir padariau, pats įsitikinai – taip pat galime išjungti ir kalbančiojo balsą.

– Ir jūs ketinate atskleisti savo atradimus pasauliui?

– Išgraužk! – atšovė seniokas, trindamas delnus. – Kodėl turėčiau dalytis šitokia smagia pramoga su kitais? Na jau ne, pasilaukysiu ją savo malonumui!

Ir jis vėl pratrūko juoktis: cho cho cho.

Savo juoku jis sugebėjo užkrėsti net mane.

– Mano tyrinėjimai galėtų sudominti nebent labai nedidelę grupę specialistų, – pagaliau pasakė jis. – Šiaip ar taip, akustika niekas nebesidomi. Visiems tiems kvanktelėjusiems šio pasaulio mokslinčiams mano teorijos būtų nei velnias, nei gegutė, nieko jie nesuprastų, net jei ir mėgintų. Ne, dėmesio vertas nebent tik grynojo mokslo pasaulis.

– Gal ir jūsų tiesa, bet turėkite omeny, kad semiotikai – anaip tol ne iš tų jūsų minėtų kvanktelėjusių mokslinčių. Kalbant apie dešifravimą, jie – tikri genijai, ir tokių ten – visas pulkas. Jūsų atradimus jie išgliaudyti iki paskutinės smulkmenos.

– Žinau, žinau. Kaip tik todėl visus duomenis ir atliktų tyrinėjimų aprašus laikau galvoje, kad niekas negalėtų prikišti nagų. Žinoma, gali atsitikti ir taip, kad dėl to visas mokslo pasaulis manęs netgi nevertins rimtai, bet – na ir kas? Paminėsi mano žodį: po kokio šimto metų visos mano teorijos jau bus patvirtintos. Argi to nepakanka?

– Hmmm...

– Taigi, sūneli, tiesiog imk ir viską išskalbk bei perskirstyk.

– Gerai jau, – numykiau. – Gerai.

* * *

Paskui aš vėl valandai sutelkiau dėmesį į tabuliavimą. Kol vėl atėjo metas atsipūsti.

– Ar galėčiau kai ko paklausti? – pratariau.

– Kas tave domina? – pasiteiravo seniokas.

– Na, toji mergina, kuri mane pasitiko... Ta, apsirengusi rausvais drabužiais, kiek apvalaina?..

– A, tai mano dukraitė, – atsakė senis. – Neįtikėtinai protingas vaikas. Nors dar visai jauna, jau gali man padėti darbe.

– Na, aš... eee... aš tik norėjau paklausti... ar ji tokia... nebylė... iš prigimties?

– O pasiutimas! – Seniokas delnu pliaukštelėjo sau per šlaunį. – Visiškai išgaravo iš galvos! Taigi po ano eksperimento visiškai užmiršau vėl įjungti jai balsą! Velnias, velnias, velnias. Reikia tučtuojau lėkti ir viską ištaisyti.

– Tai bent, – išsprūdo man.

Biblioteka

Tiesiai į šiaurę nuo Senojo tilto yra pusapskritė aikštė, tai – miesto centras. Kita skritulio pusė – antroji pusapskritė aikštė – yra kitame, pietiniame, upės krante. Tuodu pusskrituliai taip ir vadinami – Šiaurine aikšte ir Pietine aikšte. Nors sujungtos draugėn ir sudarytų taisyklingą skritulį, vis dėlto jos yra visiškos priešingybės – pernelyg jau nepanašios viena į kitą. Šiaurinėje aikštėje tyvyro paslapties dvasia, kone juntamu svoriu pritvinkusi tylos, srovenančios iš ją supančio kvartalo; savo ruožtu Pietinėje aikštėje beveik išvis nieko nepajusi. O ir ką galėtum čia pajusti? Ore plūduriuoja nebent silpnas dūlėjimo tvaikas. Gyvenamųjų pastatų čia kur kas mažiau nei šiauriniame krante. Gėlynai ir grindinio akmenys – beveik neprižiūrimi.

Pačiame Šiaurinės aikštės centre tiesiog į dangų šauna Bokštas su laikrodžiu. Tiksliau sakant, jį tik iš mandagumo galima vadinti Bokštu su laikrodžiu: bokštas stūkso iš tikrųjų, tačiau laikrodis jau kažin kada nebeskaičiuoja laiko.

Bokštas yra keturkampis į viršų smailėjantis statinys, jo plokštumos kompasu principu atgręžtos į keturias pagrindines pasaulio šalis. Viršūnėje visose keturiose pusėse įtaisyta po ciferblatą, tačiau sustingusios rodyklės per amžius rodo tą patį laiką – dešimt valandų trisdešimt penkios minutės. Po laikrodžiais matyti nedideli

langeliai, peršantys mintį, kad bokštas tuščiaviduris. Nejučia pagalvoji, kad viduje esama laiptelių, kuriais užkoptum į pačią viršūnę, tačiau bokšto papėdėje nė su žiburiu nerasi įėjimo. Bokšto smailė iškilusi taip aukštai virš aikštės, kad, vien norėdamas įžiūrėti laikrodį, turi pereiti Senuoju tiltu į pietinį krantą.

Šiaurinę aikštę supa vėduokle išsidėstę iš akmens ar plytų sumūryti pastatai. Juose neaptiksi jokio į akį krintančio išskirtinio bruožo, jokios puošybos, jokių iškabų. Visos durys aklinai uždarytos, niekur neišvysi nieko nei įeinant, nei išeinant. Štai kad ir šis pastatas – galbūt tai paštas, kuriame seniai nebeliko nė vieno laiško? O šis – gal tai kalnakasybos įmonė, nesamdanti jokių darbininkų? O čia galbūt krematoriumas, į kurį niekad nepatenka joks velionis, tad nėra ko ir deginti? Atrodo, visi pastatai apleisti, čia tvyranti aidi tylą tik sustiprina tokį įspūdį. Tačiau kaskart, kai vaikštinėju šiomis gatvėmis, už mūro sienų jaučiu kažką esant: tarsi nepažįstami man žmonės, sulaukę alsavimą, dirbtų kažkokius savo darbus, apie kuriuos man niekad nelemta sužinoti.

Biblioteka ir įsikūrusi viename šio rajono kvartale. Pats paprasčiausias akmeninis pastatas – niekad nė neįspėtum, jog čia esama bibliotekos. Nėra ir jokios iškabos. Senas niūrus mūras aptrupėjęs, patamsėjęs nuo laiko, siauros karnizų nuosvyros virš grotuotų langų ir masyvių medinių durų – iš pažiūros pamanytum, kad čia įsikūręs koks grūdų sandėlis. Jeigu nebūčiau paprašęs Vartų Sargo smulkiai nupasakoti man kelią, niekad nebūčiau supratęs, jog kaip tik čia ir yra Biblioteka.

* * *

– Kai tik įsikursi ir kaip reikiant apšilsis kojas, keliauk į Biblioteką, – paliepė man Vartų Sargas tą pačią dieną, kai atsidūriau Mieste. – Ten rasi merginą – ji viena pati prižiūri Biblioteką. Pasakyk jai, kad Miesto nurodymu atėjai skaityti senų sapnų. Visa kita tau paaiškins ji.

– Senų sapnų? – pakartoju. – Ką reiškia – „skaityti senų sapnų“?

Vartų Sargas liaujasi drožinėjęs kažkokį kaištelį, padeda į šalį lenktinį peiliuką, delnu nušluoja nuo stalo drožles.

– Seni sapnai... – paaiškina jis, – yra seni sapnai. Nueik į Biblioteką. Ten jų rasi tiek, kad apraibys akys. Paimk tiek, kiek norėsi – ir skaityk sau į valias.

Vartų Sargas apžiūri nusmailintą baigto kaištelio galą, lieka patenkintas ir padeda dirbinį ant lentynos sau už nugaros. Ant jos jau rikiuojasi gal dvidešimt tokių pat kaištelių.

– Klausinėti manęs gali visko, ko tiktai nori, bet žinok, kad aš ne visada tau atsakysiu, – pareiškia Vartų Sargas, sunerdamas pirštus už galvos. – Yra tokių dalykų, kurių negaliu tau sakyti. Bet nuo šiol tu privalai kasdien eiti į Biblioteką skaityti sapnų. Toks bus tavo darbas. Nueisi ten šeštą vakaro. Užtruksi iki dešimtos ar vienuoliktos. Mergina paruoš tau vakarienę. Visą likusį laiką gali užsiimti kuo širdis geidžia. Supratai?

– Supratau, – patikinu. – O kiek laiko turėsiu dirbti šį darbą?

– Kiek laiko? Negaliu pasakyti, – atsako Vartų Sargas. – Tol, kol ateis tinkamas metas baigti.

Tai taręs, jis iš prakurų krūvelės pasirenka dar vieną medienos atskalą ir vėl kimba drožinėti.

– Mūsų Miestas ne itin turtingas. Negalime išlaikyti dykūnų, kurie tik slampinėtų ir nieko neveiktų. Kiekvienam gyventojui skirtas būstas, kiekvienas ką nors dirba. Tavo darbas – Bibliotekoje skaityti sapnus. Juk atvykai čionai ne drybsoti pilvą išvertęs, tiesa?

– Darbas – ne vargas, – atsakau. – Geriau dirbti nei išvis nieko neveikti.

– Na ir puiku, – sako Vartų Sargas linkčiodamas ir apžiūrinėdamas peilio geležtės galiuką. – Taigi, kuo greičiau imsies darbo, tuo geriau. Nuo šiol tu – Sapnų Skaitytojas. Jokio kito vardo nebeturi. Lygiai taip pat kaip aš – Vartų Sargas. Supratai?

– Supratau, – dar kartą patikinu.

– Šiame Mieste yra tik vienas Vartų Sargas – lygiai taip pat tėra vienas Sapnų Skaitytojas. Tik vienas asmuo gali būti tinkamas skaityti sapnus. Tuoju aš tau ir padarysiu tai, ką reikia.

Vartų Sargas iš indaujos paima nedidelę baltą lėkštutę, padeda ant stalo, įvarvina lašelį alyvos. Čirkštelėja degtuką, uždega alyvą. Tada iš peilių rinkinio paima vieną – buka, paapvalinta geležte – ir

dešimt minučių kaitina jo galiuką. Paskui užpučia ugnį ir laukia, kol peilio ašmenys atvės.

– Štai šiuo aš įrėšiu tau ženklą, – sako Vartų Sargas. – Neskaudės. Nesibaimink.

Jis pirštais išplečia mano dešiniąją akį ir suvaro peilį į akies obuolį. Tačiau, kaip ir žadėjo, man visiškai neskauda, aš ir nebijau. Peilis susminga minkštai, be garso, tarsi į drebučius.

Paskui Vartų Sargas taip pat paženkliną ir kairiąją mano akį.

– Kai liausies skaityti sapnus, randai išnyks savaime, – aiškina man Vartų Sargas, dėdamas į vietą lėkštutę ir peilį. – Šitie randai ir yra Sapnų Skaitytojo ženklas. Tačiau kol turi šį ženklą akyse, privalai saugotis skaisčios šviesos. Klausykis atidžiai: nuo šiol tavo akys nebegali pakęsti dienos šviesos. Jeigu pažvelgsi į saulės šviesą, smarkiai pasigailėsi. Taigi į lauką tau valia išeiti tik sutemus ar ūkanotomis dienomis. O saulėtomis dienomis užsidangstytk langus ir nė kojos nekelk iš namų.

Vartų Sargas įteikia man akinius tamsintais stiklais. Privalau nešioti juos visą laiką – nusiimti galiu tik guldamas miegoti.

Šitaip iš manęs buvo atimta dienos šviesa.

* * *

Po kelių dienų, vakarėjant, aš jau traukiu į Biblioteką. Stumiu sunkias medines duris, šios veriasi girgždėdamos. Tiesiai priešais mane driekiasi ilgas tiesus koridorius. Niekada nevėdinamas, pridulkėjęs; oras užsistovėjęs, troškus. Šimtmečių stingulys susitelkęs tame koridoriuje. Grindų lentos išdilusios tose vietose, kur jas kitados mynė kažkiemo kojos, sienų tinkas pageltęs, tarsi persismelkęs blausių lempučių šviesa.

Abipus koridoriaus rikiuojasi durys, visos rankenos padengtos baltu dulkių sluoksniu. Vienintelės neužrakintos durys – koridoriaus gale; pro matinį stiklą blykčioja šviečiančios lempos atšvaitai. Pabeldžiu į šias duris, bet niekas neatsiliepia. Uždedu delną ant apskritos pajuodusio žalvario rankenos, pasaku ją – ir durys prasiveria. Kambaryje – nė gyvos dvasios. Patenku į milžinišką tuščią erdvę, primenančią gerokai padidintą geležinkelio stoties

laukiamąją salę: erdviu, nė vieno lango, beveik jokios puošybos. Stovi pats paprasčiausias stalas, trys kėdės, geležinė krosnelė su kaitriai degančiomis anglimis – ir daugiau beveik nieko, tik laikrodis ant sienos ir pertvara bibliotekininkei. Ant krosnelės kunkuliuoja ištrupėjęs juodas emaliuotas virdulys. Už pertvaros – dar vienos įstiklintos durys, iš už jų sklinda lempos šviesa. Valandėlę svarstau, ar verta belstis, bet nutariu verčiau palaukti, kol kas nors pasirodys.

Ant pertvaros pažerta sąvaržėlių. Pasemiu saują, paskui prisėdu prie stalo.

Nė pats nežinau, kiek laiko praslenka, kol pro duris už pertvaros pagaliau pasirodo Bibliotekininė, nešina segtuvu su kažkokiais popieriais. Vos mane išvysta, jos skruostus iš nuostabos išpila raudonis.

– Atsiprašau, – sako ji. – Nežinojau, kad tu čia. Reikėjo pasibelsti. Buvau užpakaliniame kambaryje, saugykloje. Ten viskas taip suversta...

Žiūriu į ją ir nieko nesakau. Jos veidas tarytum kažką man primena. Kas tai galėtų būti, kuo ji sujudino kažkokį prisiminimą? Jaučiu, kaip neapčiuopiamas giluminis mano sąmonės klodas palengva kyla į paviršių. Ką tai galėtų reikšti? Paslapties įminimas glūdi sutemų apgaubtuose toliuose.

– Kaip matai, niekas čia nesilanko. Išvis niekas, išskyrus Sapnų Skaitytoją.

Aš vos vos linkteliu, bet negaliu atplėšti žvilgsnio nuo jos veido. Jos akys, lūpos, aukšta kakta ir juodi, ant pakaušio surišti plaukai... Tačiau kuo įdėmiau žiūriu, tarsi stengdamasis kažką išskaityti, tuo labiau sklaidosi pirmas įspūdis. Visai suglumęs užmerkiu akis.

– Atleisk, bet ar nebūsi apsirikęs čionai užeidamas? Visi pastatai čia tokie panašūs, – kalba ji, padėdama popierių aplanką greta sąvaržėlių. – Tiktai Sapnų Skaitytojas gali ateiti čionai skaityti senų sapnų. Bet kam kitam čia įžengti draudžiama.

– Aš ir atėjau skaityti sapnų, – atsakau. – Šitaip man liepia Miestas.

– Meldžiu atleisti, bet ar negalėtum nusiimti akinių?

Aš nusiimu tamsius akinius ir atsigrežiu į moterį, o ši žvelgia į nublyškusius, spalvą praradusius mano vyzdžius – tai ir yra Sapnų Skaitytojo ženklas. Jaučiuosi taip, tarsi ji išvelgtų pačias manosios esybės gelmes.

– Gerai. Gali vėl užsidėti akinius.

Ji atsisėda prie stalo priešais mane.

– Šiandien aš dar nepasiruošusi. Gal pradėsime rytoj? – klausia. – Ar šiame kambaryje tau bus patogų? Jeigu nori, galiu atrakinti bet kurią kitą skaityklą.

– Gerai ir čia, – sakau aš. – Ar tu man talkinsi?

– Taip, mano darbas – saugoti senus sapnus ir padėti Sapnų Skaitytojui.

– Ar mes jau buvome kažkur susitikę anksčiau?

Ji įsmeigia žvilgsnį į mane ir naršo atmintį, bet galiausiai papurto galvą.

– Tikriausiai pats puikiai žinai, kad prisiminimai šiame Mieste dažnai būna migloti ir nepatikimi. Yra tokių dalykų, kuriuos prisimename, bet yra ir tokių, kurių niekaip negalime prisiminti. Atrodo, tu – iš pastarųjų, aš tavęs neprisimenu. Prašau man atleisti.

– Nieko baisaus, – patikinu. – Ne taip jau ir svarbu.

– Gal mes kada ir buvome susitikę. Miestelis juk visai nedidelis.

– Aš atvykau čionai vos prieš kelias dienas.

– Prieš kelias dienas? – nustebusi pakartoja ji. – Tuomet tikrai supainiojai mane su kažkuo kitu. Aš niekad gyvenime nė kojos nebuvau iškėlusį iš šio Miesto. Galbūt tu pažinojai kokią nors merginą, panašią į mane?

– Tikriausiai taip ir bus, – sutinku. – Tačiau negaliu atsikratyti įspūdžio, kad kitados mes gyvenome visai kitur, visai kitus gyvenimus, tik dabar kažkodėl nebegalime to prisiminti. Ar tau toks pojūtis visiškai nepažįstamas?

– Ne, – sako ji. – Tikriausiai tau taip atrodo dėl to, kad esi Sapnų Skaitytojas. Sapnų Skaitytojas – ne toks žmogus kaip visi kiti.

Neprisiverčiu ja patikėti.

– O gal tu žinai, kur ir kada visa tai buvo?

– Gaila, bet nieko neprisimenu. Tačiau kažkur – tikrai buvo; buvai ten ir tu.

Bibliotekos lubos aukštos, kambaryje ramybė tarsi vandenyno dugne. Dairausi be jokio tikslo, delne spaudžiu kelias sąvaržėles. Bibliotekininkė tebesėdi kaip sėdėjusi.

– Net nenutuokiu, kodėl esu čia, – sakau.

Užverčiu galvą ir žvelgiu į lubas. Regiu geltonos šviesos žiežirbėles, kurios išsipučia, o paskui susitraukia ir krinta. Ar dėl to, kad mano vyzdžiai sužaloti, aš ir matau šitokius nebūtus dalykus? Didžiulis sieninis laikrodis be garso skaičiuoja minutes.

– Man sakė, kad patekau čionai su kažkoku tikslu.

– Mūsų miestelis labai ramus, – sako ji. – Galbūt tu ir atkeliavai ieškoti ramybės.

Aš nė pats nežinau atsakymo.

Ji lėtai atsistoja.

– Šiandien tau nėra ką čia veikti. Darbas prasidės rytoj. O dabar eik namo ir pailsėk.

Aš dar kartą pažvelgiu į lubas, paskui – vėl į ją. Nėmaž neabejojau: jos veidas lemtingai susijęs su kažkuo, slypinčiu mano paties gelmėse. Tačiau prisiminimai pernelyg migloti. Užmerkiu akis ir bandau ieškoti aklomis. Tyla užkloja mane tarsi smulkulyčių dulkių sluoksniu.

– Grįšiu rytoj šeštą valandą vakaro, – sakau aš.

– Iki pasimatymo, – atsisveikina ji.

* * *

Išėjęs iš Bibliotekos, einu Senuoju tiltu į kitą upės krantą. Stabteliu ant tilto, atsiremiu į turėklą ir klausausi Upės šnabždesio. Žvėrių Mieste šiuo metu nebėra. Visa ką liesteli melzganai pilkšvas užslenkančių sutemų atspalvis: Bokštą su laikrodžiu ir Miestą juosiančią Sieną, krantinėje išsirikiavusius pastatus ir šiaurėje stūksančių kalnų dantytas viršūnes. Mano ausų nepasiekia nė menkiausias garselis, išskyrus tykų vandens gurgėjimą. Kažkur išnyko netgi paukščiai.

Galbūt tu ir atkeliavai ieškoti ramybės – tarytum vėl išgirstu jos išstartus žodžius.

Aplink mane vis labiau tirštėja sutemos. Kai Upės pakrantėje užsižiebia žibintai, ištuštėjusiomis gatvėmis patraukiu Vakarinės kalvos link.

Tabuliavimas, evoliucija, seksualinės paskatos

Kol seniokas kapstėsi atgal į žemės paviršių gražinti nutildytai dukraitei balso, aš uoliai triūsiau tyloje, pasinėręs į tabuliavimą.

Nė pats nežinau, kiek laiko praleidau vienas. Savo skaitmeninį žadintuvą buvau nustatęs taip, kad skambėtų pakaitomis kas valandą ir kas pusvalandį: valandą dirbau – pusvalandį ilsėjausi, valandą dirbau – pusvalandį ilsėjausi. Kiek laikrodis rodo valandų, nemačiau – specialiai uždengiau ciferblatą. Kai užsiimi tabuliavimu, į laikrodį verčiau nežvilgčioti – tik trukdo. Mano darbas prasideda tada, kai pradedu sudarinėti pirmąją lentelę, ir baigiasi, kai baigiu skaičiuoti paskutinę. Visa, ką dirbant reikia žinoti apie laiką, – tai nekintamas valandos–trisdešimties minučių, valandos–trisdešimties minučių ciklas.

Kol senioko nebuvo, ilsėjausi du, o gal tris kartus. Per tas pertaukas apsilankiau tualete, bandžiau snūduriuoti, įrėmęs kaktą į sunertas ant stalo rankas, ir galiausiai išsitiesiau ant sofos. Sofa čia – puikumėlis, miegoti tiesiog ideali. Ne per minkšta ir ne per kieta; net pagalvė tokia patogi galvai, kad apie geresnę nėra ko nė svajoti. Atliekant tabuliavimo darbus įvairiems užsakovams, man teko ilsėtis ant daugybės sofų, ir, drįstu tvirtinti, patogių pasitaiko

labai retai ir labai nedaug kur. Užvis dažniausiai tenka išsitiesti ant kokio pigaus gremėzdo. Neretai iš pažiūros net labai prašmatni sofa skaudžiai nuvilia, vos pabandai prigulti ant jos nusnausti. Niekad negalėjau suprasti, kodėl žmonės šitaip aplaidžiai renkasi sofas.

Man visuomet atrodė, – nors tai, pats suprantu, tik mano asmeninis prietaras, – kad pagal tai, kaip žmogus renkasi sofą, gali neklysdamas vertinti jo paties charakterį. Sofos – tai atskiras pasaulis, kuriame galioja savi dėsniai. Tačiau tai deramai įvertinti gali tik tas, kuris užaugo sėdėdamas ant gerų sofų. Panašiai kaip užaugama skaitant geras knygas ar klausantis geros muzikos. Viena gera sofa subrandina kitą gerą sofą, bet vieną blogą sofą būtinai keičia kita bloga sofa. Šitaip viskas ir klostosi.

Esama nemažai tokių, kurie važinėja prašmatniais automobiliais, bet sofas jų namuose – tik antrarūšės ar net trečiarūšės. Mano nuomone, šitokie žmonės neverti pasitikėjimo. Gal brangus automobilis kokybe ir atitinka savo kainą, bet tai tėra brangus automobilis. Jei turi pakankamai pinigų, gali jį nusipirkti, bet, kita vertus, jį nusipirkti gali bet kas, turintis pakankamai pinigų. Savo ruožtu įsigyti gerą sofą – jau visai kas kita: tam reikia ir savito požiūrio, ir patirties, ir net tam tikros filosofijos. Žinoma, be pinigų irgi neapsieisi, bet šito maža: būtina dar ir ypatinga sofas samprata. Sugebėjimas įžvelgti sofą tarp sofų.

Sofa, ant kurios išsitiesiau dabar, be jokios abejonės, buvo aukščiausios klasės. Ko gero, kaip tik tai užvis labiausiai ir lėmė šiltus mano jausmus seniokui. Drybsojau ant sofas užsimerkęs ir galvojau apie jį: apie jo keistenybes, senamadišką kalbėseną, pribloškiantį juoką. Ir sugalvok tu man: ieškoti būdų išjunginėti garsus... Galvą galiu guldyti: šitas senis – iš tiesų pačios aukščiausios prabos mokslininkas. Kokiam nors eiliniam tyrinėtoju netgi nešautų mintis pašalinti gamtos garsus. Ir dar vienas dalykas. Tai šen, tai ten vis tenka išgirsti apie kokį kuoktelėjusį keistuolį mokslininką, tačiau koks užkietėjęs ekscentrikas ir vienišius turi būti žmogus, kad įsirengtų slaptą laboratoriją už požeminio krioklio vien tam, kad išvengtų nepageidaujamų smalsių akių? Iš tiesų šitas tipas būtų keistuolis net tarp keistuolių.

Būdų pritaikyti jo išrastas gamtos garsų slopinimo ir stiprinimo technologijas atsirastų į valias, o apie komercinę naudą nedrąsu net šnekėti. Įsivaizduokime, pavyzdžiui, koncertų salę – neberekėtų gremėzdžios aparatūros, stiprintuvų ar garsiakalbių. O garso slopinimas? Kaipmat būtų išspręstos netoli oro uostų gyvenančių žmonių problemos. Kita vertus, galimybė keisti garso stiprumą – labai jau gardus kąsnelis karinei pramonei ir visokio plauko nusikaltėliams. Plika akimi matyti, kokios neribotos galimybės atsivertų: tyliai sprogstančios bombos ir begarsiai šautuvai, bombos, tiesiog išsprogdinančios smegenis griausmingu driokstelėjimu, devynios galybės įvairiausių naikinti skirtų žaisliukų, kuriuos pasitelkus išauštų nauja era masinių skerdynių mėgėjams. Reikia manyti, ir pats seniokas suprato tai kuo puikiausiai, ir tai buvo ne pati menkiausia iš priešasčių, paakinusių jį slėpti savo tyrinėjimus nuo pasaulio. Kuo ilgiau galvojau, tuo labiau augo mano pagarba senajam keistuoliui.

Slinko gal pentas ar šeštas mano darbo ciklas, kai seniokas grįžo, vilkdamas nemenką krepšį.

– Atnešiau dar kavos ir sumuštinių, – pranešė jis. – Su agurkais, kumpiu ir sūriu. Tikiuosi, tau patiks.

– Ačiū. Nieko geriau nė negalima norėti, – atsakiau.

– Gal tuojau pat ir sėsi užkąsti?

– Ne, po kito tabuliavimo ciklo.

Kai vėl sučirškė žadintuvas, aš kaip tik baigiau skalbti penktąjį iš septynių puslapių, primargintų skaičių eilutėmis. Dar vienas geras grybšnis – ir finišo tiesioji. Bet dabar – pertrauka. Aš nusižiovavau ir sutelkiau dėmesį į maistą.

Sumuštinių būtų pakakę pamaitinti kone visą pulką. Bet daugiau nei pusę vienu prisėdimu surijau aš. Ilgai trunkantis tabuliavimas sukelia žvėrišką apetitą. Agurkai, kumpis, sūris – viskas iš eilės nuko mano gerklėje; protarpiais sumuštinius nuskalaudavau keliais gurkšniais kavos.

Seniokas gromuliavo gal triskart lėčiau, lasiodamas sumuštinius tarsi koks neįtikėtina gerai išauklėtas svirplys.

– Valgyk, kiek tik lenda, – paragino jis mane. – Kai sulauksi mano amžiaus, įsitikinsi, kaip suprastėja apetitas. Nebegali šitiek

daug valgyti – nebegali šitiek daug dirbti. Tačiau jaunimui derėtų kimšti į valias. Valgyk kiek nori ir storėk sau į sveikatą. Šiais laikais žmonės siaubingai bijo sustorėti, bet pasakysiu tau štai ką: jų požiūris į lašinius visiškai neteisingas. Sakoma, kad nutukimas kenkia sveikatai, sakoma, kad storas žmogus negražiai atrodo, bet šitaip niekada neatsitiks, jei storėsi deramai. Tada tik stipriau pajausi gyvenimo pilnatvę, patirsi daugiau seksualinių paskatų, tavo protas taps skvarbesnis. Jaunystėje aš pats buvau kaip reikiant apkūnus. Nė nepatikėsi, pažvelgęs į mane dabar. Cho cho cho. – Atrodė, seniokui tenka gerokai tramdytis, kad neužsikvatotų ilgam. – Na kaip? Sumuštiniai – aukščiausios rūšies, tiesa?

– Taip, iš tikrųjų. Nepaprastai skanūs, – atsakiau. Ir nėmaž neperdėdamas. Sumuštiniai iš tiesų buvo labai labai gardūs. O sumuštiniam aš beveik toks pat išrankus kaip ir sofoms.

– Juos paruošė mano dukraitė. Taigi ir tavo pagyrimų nusipelnė ji, – pareiškė senis. – Mergaitė puikiai išmano sumuštinių gaminimo subtilybes.

– Dievaži, ji – tikra meistrė. Ne kiekvieno restorano virėjas paruoš tokius puikius sumuštinus.

– Neabejoju, mergaitė labai apsidžiaugs tai išgirdusi. Svečių mes sulaukiame ne taip dažnai, tad jai nė nepasitaiko progų ką nors pavaišinti savo ruoštais patiekalais. Kai ji pagamina valgyti, paprastai prie stalo ir sėdame tik mudu.

– Taip vienudu ir gyvenate?

– Na taigi. Tik mes – du vienišiai, bet aš nemanau, kad tai jai labai sveika. Ji tikrai sumani ir šauni mergaitė, bet štai į viešumą dorai nė nosies neiškiša. O jaunam tai – nelabai geras įprotis. Juk seksualines paskatas žmogui būtina kaip nors realizuoti, ir geriau – konstruktyviai. Nagi, pasakyk, moteriško žavesio jai juk nestinga, tiesa?

– Na – eee... Ji tikrai gundanti, – kliūvančiu liežuviu išdaužiau aš.

– Seksualiniai geiduliai – juk milžiniškas energijos krūvis. Dėl šito neverta net ginčytis. Tik pamėgink slopinti seksualinę energiją, ir ji ilgainiui ima kvaitinti protą. O ir kūnas išglemba. Tą pat galima pasakyti ir apie vyrus, ir apie moteris. Vis dėlto moteriai

dar blogiau: gali sutrikti jos mėnesinių ciklas, o kai taip atsitinka, gali pradėti maišytis ir protas.

– Na... taip.

– Vargšei mergaitei būtinai reikia užmegzti ryšius su koku tinkamu vaikinu, ir kuo skubiau. Tvirtinu tai ir kaip jos globėjas, ir kaip biologas, – pareiškė seniokas, druskos žiupsniu sūdydamas agurkus.

– Ar jums pavyko ją... na, tai yra... ar jūs grąžinote jai garsą? – paklausiau. Aš nelabai temėgau aptarinėti seksualines paskatas, o ypač – nebaigęs darbo.

– Ak taip, tik pamiršau tau pasakyti, – atsakė senis. – Garsą atkūriau be jokio vargo, viskas gerai, dabar ji gali kalbėti kaip anksčiau. Kokia laimė, kad man tai priminei. Jeigu ne tu, kas žino, kiek dar dienų jai būtų tekę pragyventi bebalsei. Sykį jau prasmengu čia, paprastai be kelių dienų neišlendu paviršiu. Vargšas vaikas: įsivaizduoji, ką reiškia šitiek laiko tverti be garselio.

– Puikiausiai įsivaizduoju.

– Kaip jau sakiau, mergaitė beveik išvis su niekuo nebendrauja. Tad lyg ir nelabai didelė bėda, jei ir negali kalbėti. Bet jeigu kas nors paskambintų, tada jau būtų sunkiau...

– Jeigu negalėtų kalbėti, jai ir apsipirkti būtų sunkoka.

– Nieko panašaus, kaip tik apsipirkti jai ir nebūtų jokio vargo, – patikino mane seniokas. – Juk yra prekybos centrų, kur gali nusipirkti visko ko širdis geidžia, taip ir neprataręs nė žodžio. O mergaitė mėgsta apsipirkti prekybos centruose, tik juose ir lankosi. Iš biuro – į parduotuvę, iš parduotuvės – atgal į biurą. Štai ir visas jos gyvenimas.

– Nejaugi ji niekad nepareina namo?

– Mergaitė mielai užsibūna biure. Ten yra ir virtuvė, ir dušas – viskas, ko jai reikia. Daugių daugiausia ji pareina namo kartą per savaitę.

Aš gurkštelėjau kavos.

– Bet tu juk susikalbėjai su ja kuo puikiausiai, – pastebėjo seniokas. – Kaip tau tai pavyko? Telepatija?

– Skaičiau iš lūpų. Kadaisė laisvalaikiu to mokiausi.

– Ak taip, žinoma, skaitei iš lūpų, – seniokas sulinksėjo patenkintas. – Labai naudingas ir efektyvus metodas. Pats šiek tiek jį išmanau. O gal ir mudu pamėginkime pasišnekėti tylomis?

– Gal verčiau nereikia? – skubiai paprieštaravau.

– Sutinku, skaitymas iš lūpų – pakankamai primityvi technika. Daugiau trūkumų nei pranašumų. Vos šiek tiek sutemsta – ir ničnieko nebegali suprasti. Be to, norėdamas susikalbėti, negali nė akimirkos nukreipti žvilgsnio nuo pašnekovo burnos. Šiaip ar taip, ir toks atsarginis bendravimo variantas visai pravartus. O tu, reikia pripažinti, apdovanotas nemenką įžvalga, jeigu jau nutarei mokytis skaityti iš lūpų.

– Atsarginis bendravimo variantas?

– Na tataaaaigi, – vėl sulinkčiojo senis. – Paklausyk, sūneli. Sakau tai tau vienam: ateityje pasaulis bus visiškai begarsis.

– Begarsis? – išsprūdo man.

– Na taip. Visiškai begarsis. Juk garsas žmogaus vystymuisi absoliučiai nereikalingas. Netgi, sakyčiau, trukdo. Tad ir išjungsime garsą – visiškai. Bus tylu nuo ryto iki vakaro.

– Hmmm... Ar norite pasakyti, kad nebegirdėsime nei paukščių čiulbėjimo, nei upokšnių srovenimo? Neliks muzikos?

– Žinoma.

– Jei jums įdomi mano nuomonė, šitoks pasaulis bus labai nykus.

– Tik nekaltink dėl to manęs. Tai evoliucija. O evoliucija – visada rūsti. Rūsti ir nuobodi. Toks dalykas kaip džiaugsminga evoliucija išvis neegzistuoja. – Senis apėjo aplink rašomąjį stalą ir iš stalčiaus išsitraukė manikiūrines žirklutes. Paskui klestelėjo atgal ant sofos ir kibo dailinti šįsyk jau visus dešimt nagų. – Tyrinėjimai dar nebaigti, kaip tik į tai dabar ir gilinuosi, bet detalių tau atskleisti negaliu. Šiaip ar taip, svarbiausios tendencijos... na, kaip tik tai mūsų laukia ateityje. Tik žiūrėk, kad niekam neprasitartum apie tai nė puse lūpų. Jei bent žodelis apie tai pasieks semiotekų ausis, užvirs tikras pragaras.

– Dėl to galite nesirūpinti. Mes, kalkutekai, mokame saugoti paslaptis.

– Ačiū, man akmuo nuo širdies nusirito, – pasakė senis. Abėcėlinės rodyklės kortele jis nubraukė nagų nuokarpas ir subėrė į šiukšlių dėžę. Tada paėmė dar vieną sumuštinį su agurkais. – Skanumėlis, liežuvį gali praryti.

– Ar ji viską gamina šitaip skaniai?

– Na... gal ne visai. Bet štai sumuštinčius ištobulino iki tikrų šedvyrų. Reikia pripažinti, ir kitką gamina neblogai, bet jos sumuštiniams niekas negali prilygti.

– Retas sugebėjimas, – pastebėjau.

– Tai jau taip, – sutiko senis. – Tenka pripažinti, toks žmogus kaip tu galėtų kaip reikiant įvertinti tą vaiką. Žinai, tokiam jaunuliui kaip tu galėčiau ją patikėti ir būti ramus, kad pasielgiau teisingai.

– Man? – net krūptelėjau. – Tik todėl, kad man patiko jos gaminti sumuštiniai?

– Argi tau nepatiko jos sumuštiniai?

– Dar ir kaip patiko.

– Mano akimis, tu kažkuo apdovanotas... o gal reiktų sakyti, kad tau kažko trūksta.

– Kartais ir man pačiam taip atrodo.

– Mes, mokslininkai, žmogiškąsias savybes vertiname kaip evoliucijos proceso apraišką. Anksčiau ar vėliau tu įsitikinsi ir pats. Evoliucija – iš tiesų labai varginantis reiškinys. Kaip manai, kas visame evoliucijos procese užvis sunkiausia?

– Nežinau. Pasakykite pats, – paprašiau.

– Ogi tai, kad tu neturi jokios galimybės rinktis. Juk niekas savo valia nepasirenka vystytis. Evoliucija – tarsi potvynis ar kalnų lavina, ar žemės drebėjimas. Kol neužgriūva, niekad nežinosi, kas dedasi, o kai užgriūva, būna per vėlu ko nors griebtis.

Valandėlę gromuliavau, ką išgirdęs.

– Na, toji evoliucija... – prasižiojau pagaliau. – O kaip ji susijusi su visu tuo, apie ką kalbėjote anksčiau? Ar norite pasakyti, kad aš visiškai prarasiu kalbos dovaną?

– Pasakyta nevisiškai tiksliai. Kalbėsi ar nekalbėsi – ne tai svarbiausia. Kalba – tik vienas žingsnis.

– Nesuprantu, – prisipažinau. Ir iš tikrųjų ničnieko nesupratau. Tiesą sakant, šiaip aš – gana paprastas vaikinasis. Kai suprantu – taip ir sakau, o kai nesuprantu – irgi tiesiai prisipažįstu. Nebandau išsisukinėti. Man atrodo, kad didumą šio pasaulio problemų sukelia būtent polinkis kalbėti miglotai. Dauguma žmonių, kalbėdami užuolankomis tada, kai iš tiesų reiktų viską iškloti tiesiai šviesiai, kažkur pasąmonės gelmėse patys prašyte prašosi bėdos.

– Ką pasakysi, jeigu pasiūlysiu tiesiog keisti temą? – pareiškė seniokas. – Pernelyg jau viskas sudėtinga. Jei įsivelsime į kebliai šnekas, tai pradės trukdyti tau tabuliuoti. Tad kol kas verčiau nekalbėkime apie tai.

To dar betruko, kad prieštaraučiau. Netrukus sučirškė žadintuvas, ir aš vėl kibau į darbą. Tuo tarpu seniokas atidarė stalčių ir ištraukė kažką panašaus į židinio žnyplę iš nerūdijančio plieno. Tada prisiartinio prie lentynų su išrikiuotomis kaukolėmis, pakilnojė čia vieną, čia kitą, lengvai pastuksendavo į jas tomis žnyplėmis ir įsiklausydavo į atsako toną – panašiai smuiko virtuožas galėtų apžiūrinti savąją Stradivarijaus smuikų kolekciją. Kiekviena kaukolė suaidėdavo vis kitokiu tembru ir aukštumu: nuo skimbtelėjimo, kokį išgautum užkliudęs viskio taurę, iki duslaus dunkstelėjimo, tarsi pabarbenus į didelį gėlių vazoną. Sunku net protu aprėpti: juk kiekvieną šių kaukolių kadaise dengė mėsos ir odos sluoksnis, kiekviena jų buvo prikimšta pilkosios drebutienos – tiesa, nevienodais kiekiais – o šioje knibždėte knibždėjo minčių apie maistą, seksą, galią. O dabar – visa pražuvę amžiams.

Pabandžiau įsivaizduoti savo paties kaukolę: apnuogintą, nuluptą oda, nuvalytą kūno audiniais, išimtomis smegenimis – ir patupdytą ant lentynos greta visų kitų vien tam, kad protarpiais atslūkinęs seniokas galėtų pabarbenti ją plieninėmis židinio žnyplėmis. Nuostabu. Kažin, kokių žinių jam pavyktų išlukštenti iš manosios kaukolės skambesio? Ar jis sugebėtų išskaityti mano prisiminimus? O gal įsigautų kažkur dar toliau, netgi giliau atminties?

Šiaip jau ypatinga mirties baimė manęs nekamuoja. Kaip kadaise sakė Šekspyras, jei mirsi šiomet, kitamet neberekės. Jei žvelgsi šitaip, viskas atrodys gana paprasta. Gyvenimas – gal ir ne saldainiukas,

sutinku, bet jis mano – ir tik man valia elgtis su juo kaip noriu. Sykį taip nutaręs, galiu visai pusėtinau su juo susigyventi. Tačiau kai jau numirsiu, norėčiau, kad mane ir paliktų gulėti ramybėje. Atrodo, Egipto faraonai ne šiaip sau pageidaudavo užsimūryti piramidėse.

* * *

Praėjo dar kelios valandos, ir pagaliau skalbimas buvo baigtas. Nė pats nežinau, kiek valandų užtrukau skalbdamas, bet, sprendžiant iš nuovargio, turbūt ne mažiau nei aštuonias ar devynias. Pakilau nuo sofos ir pasiražčiau, mankštindamas užtirpusius raumenis. Kalkuteko darbo vadove netgi su iliustracijomis pateikti pratimai, kaip atpalaiduoti dvidešimt šešias raumenų grupes. Išvargusios smegenys sugebės atsigauti pačios, jei po tabuliavimo sesijos kaip reikiant išmankštinsi atitinkamus įtampos mazgus raumenyse – o kartu, manoma, pailgės ir paties kalkuteko gyvenimas.

Maždaug prieš dešimt metų niekas dar nė girdėt nebuvo girdėjęs apie kalkuteko profesiją, tad niekas negali ir žinoti, kokia vidutinė eilinio kalkuteko gyvenimo trukmė. Kiek laiko aš išgyvensiu dirbdamas šitokį darbą? Vieni tvirtina: dešimt metų, kiti žada dvidešimt; bet kuriuo atveju mirti teks darbo vietoje. Kažin ar man iš tiesų rūpi, kiek dar trauksiu? Jeigu neišvengiamai, tik neaišku, anksčiau ar vėliau, išdeginsiu paskutinius smegenų likučius, kam sukti dėl to galvą dabar? Belineka deramai atpalaiduoti raumenis ir neužmiršti laikyti špygą kišenėje.

Išjudinęs visus kūne mazgais susimetusius raumenis, klestelėjau ant sofos, užsimerkiau ir lėtai vėl sujungiau dešinįjį ir kairinį smegenų pusrutulius. Darbo diena baigėsi. Viskas atlikta tiksliai kaip iš vadovėlio.

Seniokas tuo tarpu sėdėjo prie stalo, priešais save pasidėjęs stambią kažkokio šuns giminaičio kaukolę, apsiginklavęs slankmačiu ir įsigilinęs į matavimus; čia pat jis skaičiais margino to paties pavyzdžio fotografiją.

- Na kaip, baigėi? – paklausė.
- Viskas atlikta.
- Nelengva tau buvo dienele, – pasakė jis.

– Dabar trauksiu namo kaip reikiant išsimiegoti. Rytoj arba poryt perskirstysiu duomenis ir dar po dviejų dienų vidurdienį pristatysiu jums. Viskas bus padaryta laiku. Tinka?

– Puiku, puiku, – sulinksėjo seniokas. – Tik neužmiršk: gyvybiškai svarbu, kad jokia būdu nepavėluotum. Jei prisistatysi nors kiek vėliau nei vidurdienį, atsitiks nelaimė. Iš tiesų labai rimta nelaimė.

– Suprantu.

– Ir dar – maldauju, pasirūpink, kad niekas nepavogtų tų sąrašų! Jeigu jie pradings, galas mums abiem.

– Nesijaudinkite. Saugumo priemonių mus moko toli gražu ne juokais. Dar negirdėta, kad tabuliavimo duomenys per neapdairumą nuklajotų kur nors į šalį.

Iš kišenėlės, įtaisytos prie kairio pakinklio, išsitraukiau lankstaus metalo dėkliuką dokumentams, įdėjau į jį duomenų sąrašą ir užrakinau.

– Atidaryti šį dėkliuką galiu tik aš pats. Jei kas nors svetimas mėgins knebinėti užraktą, visas dėkliuko turinys bus sunaikintas.

– Labai gudriai sumanyta, – pripažino seniokas.

Aš įsibrukau dėkliuką atgal į slaptąją kišenėlę.

– Sakyk, ar tu tikrai nebealkanas? Liko dar keletas sumuštinių. Aš pats, pasinėręs į tyrinėjimus, paprastai ne kažin kiek tevalgau. Gėda būtų leisti tokiems gardėsiams sugesti.

Man vis dar žarna žarną rijo, tad be vargo sušlaviau likusius sumuštinius. Seniokas įpylė man dar vieną puodelį kavos.

* * *

Vėl įsirangiau į neperšlampamą apsiaustą, užsimaukšlinau apsauginius akinius, žibintuvėlį pasiėmiau į ranką ir patraukiau tuo pačiu požeminiu taku atgal. Seniokas šįsyk manęs nelydėjo.

– Aš išvaikiau tuos INKiščius ultragarso bangomis, tad bent kol kas jie neturėtų šmirinėti aplinkui, – užtikrino jis.

Nenučiuokiau, kas galėtų būti tie INKiščiai, bet logika bylojo, kad tai – kažkokie požemių padarai, tad vien nuo minties, jog teks

vienam maklinėti tamsoje, nugara ėmė bėgioti skruzdės. Tai, kad apie INKiščius ničnieko nežinojau: nei kokie jų įpročiai, nei kaip jie atrodo, nei kaip, jei prireiktų, nuo jų gintis – irgi nemaž neguodė. Kairėje rankoje gnauždamas žibintuvėlį, o dešinėje – peilį, aš kaip įmanydamas pasidrašinai ir leidausi kelionėn atgal.

Kai išvydau rausvarūbę apskritutę merginą, mojančią man žibintuvėliu ir einančią manęs sutikti, pasijutau išgelbėtas. Kone strimgalviais puoliau jos link. Ji kažką sakė, bet vėl kuo normaliausiai šniokščianti upė užgožė jos balsą. Skaityti iš lūpų irgi negalėjau – buvo per tamsu.

Ilgomis aliumininėmis kopėčiomis užsiropštėme aukštyn, į šviesą. Aš lipau pirmas, mergina – paskui mane. Anąkart, kai leidausi žemyn, buvo tamsu nors į akį durk, nemačiau išvis nieko, tad lyg ir nebuvo ko bijoti, bet dabar, grįžtant, – jau visai kitas reikalas. Pernelyg aiškiai įsivaizdavau aukštį – tas pat, kas siena užkopti į dviejų ar trijų aukštų namą. Norėjau stabtelėti atsipūsti ir šiek tiek sutelkti drąsą, bet mergina jau mynė man ant kulnų. Ką gi, juk pats visada sakau: saugumas – svarbiausia, tad taip ir nesustojau.

Per tą pačią drabužių spintą mudu sulindome atgal į kabinetą ir pagaliau išsivadavome iš neperšlampamos aprangos.

– Kaip sekėsi dirbti? – paklausė ji. Aš pirmą kartą išgirdau jos balsą: skambų ir švelnų.

– Ačiū, neblogai.

– Aš taip džiaugiuosi, kad priminei seneliui, jog jis išjungė mano balsą. Jei ne tu, visą savaitę nebūčiau galėjusi išleisti nė garselio.

– Kodėl iškart man to nepasakei? Juk galėjai parašyti raštelį. Tada ir pati būtum buvusi išvaduota kur kas greičiau, ir aš nebūčiau taip smarkiai suglumęs.

Ji vikriai apsisuko aplink stalą ir pasitaisė abu auskarus.

– Taisyklės yra taisyklės, – paaiškino.

– Jos draudžia bendrauti raštu?

– Viena iš jų – tokia.

– Hmm...

– Draudžiama viskas, kas gali pasukti evoliuciją priešinga kryptimi.

– O! – tik žioptelėjau aš. Ir kas čia neseniai gyrėsi tobulai išmanąs saugumo priemones?

– Kiek tau metų? – staiga paklausė ji – lyg perkūnas iš giedro dangaus.

– Trisdešimt penkeri. O tau?

– Septyniolika. Iki šiol man dar niekad neteko matyti kalkuteko. Tiesa, ir su semiotekais niekad nebuvau susidūrusi.

– Tau tikrai tik septyniolika? – nustebęs paklausiau.

– Na taip, kodėl turėčiau meluoti? Man iš tiesų septyniolika. Pažiūrėjęs duotum daugiau, tiesa?

– Taip. Atrodai gal dvidešimties.

– Tai todėl, kad aš ir nenoriu atrodyti septyniolikos, – pareiškė ji. – Sakyk, ką iš tikrųjų reiškia būti kalkuteku?

– Mes esame normalūs, paprasti žmonės, tokie pat kaip ir visi kiti.

– Visi gal ir yra paprasti, bet anaipol ne normalūs.

– Kai kas mano ir taip, – nesiginčijau. – Bet, matai, žmonės gali būti normalūs arba tiesiog normalūs. Turiu omeny paprasčiausius žmones, tokius, kurie gali atsisėsti greta tavęs traukinyje – o tu net nepastebėsi. Taigi mes – kuo paprasčiausi žmonės. Mes valgome, geriame alų – beje, tavo sumuštiniai buvo nepaprastai gardūs.

– Tikrai? – kaipmat nušvito ji.

– Nedažnai pasitaiko paragauti tokių puikių sumuštinių. Aš beveik vienas pats visus ir sušlamščiau.

– O kaip kava?

– Kava irgi buvo nebloga.

– Iš tikrųjų? O gal norėtum puodelio dabar? Tada mudu galėtume dar valandėlę pasėdėti ir pasišnekėti.

– Ne, ačiū, kavos aš jau prisisiurbiau į valias, – atsakiau. – Kol kas neįstengčiau nuryti nė lašo. Be to, man reikia kuo greičiau grįžti namo ir – į lovą.

– Kaip gaila.

– Man irgi gaila.

– Tuomet bent palydėsiu tave iki lifto. Koridoriai čia gana klaidūs. Lažinuos, pats net nerastum kelio.

– Tai jau ko gero.

Mergina paėmė kažkokį daiktą, iš pažiūros primenantį apskritą skrybėlaičių dėžutę, keliskart apvyniotą lipnia juostele, ir padavė man.

– Kas čia? – paklausiau.

– Senelio dovana tau. Atidarysi parsinešęs namo.

Pakilnojau dėžutę. Buvo gerokai lengvesnė, nei tikėjau; o skrybėlės, atrodo, būta iš tiesų milžiniškos. Bandžiau dėžutę krestelėti. Viduje nė nebarkštelėjo.

– Atsargiai – dovana trapi, – perspėjo mergina.

– Ar ten koks nors suvenyras?

– Aš nežinau. Juk atidaręs pamatysi pats, argi ne taip?

Paskui mergina pasirausė rausvoje rankinėje ir ištraukusi įteikė man voką su banko čekiu. Įrašyta suma buvo netgi šiek tiek didesnė, nei tikėjau. Įsidėjau čekį į piniginę.

– Įrašyti kvitą?

– Nereikia, – atsakė ji.

Mudu išėjome iš kabineto ir tuo pačiu begaliniu koridorių labirintu nužingsniavome atgal prie lifto. Merginos batelių kulniukai kaip ir anąkart maloniai kaukšėjo į marmurines grindis, tačiau jos putnumas man jau nebedarė tokio įspūdžio. Mudu žingsniavome petys petin, ir aš beveik visiškai užmiršau, kokia ji apkūni. Galbūt laikui bėgant ir visai priprasiu.

– Tu vedęs? – paklausė ji atsigręždama į mane.

– Ne, – atsakiau. – Buvau. Dabar – nebe.

– Ar išsiskyrėte todėl, kad tu tapai kalkuteku? Ne kartą girdėjau, jog kalkutekai neturi šeimų.

– Netiesa. Kai kurie kalkutekai puikiausiai gyvena šeimyninį gyvenimą. Vis dėlto... na taip, žinoma, dauguma stengiasi kopti karjeros laiptais, tad rūpintis namais nelieka laiko. Be to, mūsų darbas gerokai išstampa nervus, kartais būna ir labai rizikingas. Tad verčiau apsieiti be žmonos ir vaikų – juk nesinorėtų įstumti jų į pavojų.

– Ar taip atsitiko ir tau?

– Kai tapau kalkuteku, aš jau buvau išsiskyres. Tad viena ir kita visiškai nesusiję.

– Atleisk, kad šitaip kamantinėju. Tiesiog iki šiol nepasitaikė sutikti nė vieno kalkuteko, o aš tiek daug norėčiau sužinoti.

– Kamantinėk kiek širdis geidžia.

– Na, tuomet... taip pat esu girdėjusi, kad baigę darbą kalkutekai būna tiesiog pritvinkę seksualinės energijos.

– Ooo, na... negaliu pasakyti. Gal ir taip. Dirbant mūsų mentalinė būseną būna iš tiesų... ypatinga.

– O su kuo tokiais atvejais miegi tu? Turi kokią nors nuolatinę draugę?

– Ne, nuolatinės neturiu.

– Tuomet su kuo tu miegi? Juk nesi iš tų, kurių visiškai nedomina seksas? Ir ne iš tų, kurie myli vyrus?

– Ne, ne iš tų, – patikinau ją.

– Tai su kuo tu miegi?

– Tikriausiai reikėtų sakyti, kad miegu su įvairiomis moterimis.

– O su manim permiegotum?

– Ne. Ko gero, ne.

– Kodėl?

– Tiesiog toks jau esu. Nemėgstu miegoti su pažįstamomis moterimis. Paskui pernelyg viskas susivelia. Vengiu ir tų, su kuriomis esu susijęs darbo reikalais. Juk man nuolat tenka susidurti su svetimomis paslaptimis, tad privalau kažkur nubrėžti ribą.

– Ar tikrai nenori miegoti su manim ne dėl to, kad esu stora ir bjauri?

– Klausyk, ne tokia jau tu stora, o bjaurumo – ir visai nebjauri, – pasakiau.

Ji patempė lūpą.

– Jeigu jau taip, ar tu paprasčiausiai nusižiūri kokią moterį ir suguli su ja?

– Na... taip.

– O gal pasinaudoji pardavinėjama meile?

– Esu išbandęs ir tai.

– O jeigu aš pasisiūlyčiau permiegoti su tavim už pinigus – ar tuomet sutiktum?

– Kažin, – atsakiau. – Juk aš dvigubai vyresnis už tave. Tai negerai.

– Su manim būtų kitaip.

– Galbūt. Ir vis dėlto, tik neįsižeisk, su tavimi aš tikrai nenorėčiau miegoti. Manau, taip bus geriausia visiems.

– Senelis sako, kad pirmajam vyrui, su kuriuo permiegosiu, turėtų būti daugiau nei trisdešimt. Ir dar jis sako, kad jei susikaupia tam tikras neišnaudotos seksualinės energijos kiekis, pradeda maišytis protas.

– Taip, tavo senelis sakė šitai ir man.

– Kaip manai, tikrai taip ir yra?

– Iš kur galiu žinoti? Aš ne biologas.

– O tu dosniai apdovanotas?

– Ką? – vos nepaspringau aš.

– Na... tiesiog kol kas aš pati nieko nenučiuoju apie savo seksualines paskatas, – paaiškino ji. – Taigi norėčiau išbandyti kuo daugiau skirtingų dalykų.

Pagaliau priėjome liftą. Šis laukė atidarytomis durimis. Kokia laimė!

– Na, tai iki kito karto, – pasakė ji.

Įlipau į liftą, ir durys, be garso slystelėjusios, iš karto užsivėrė. Aš atsišliejau į nerūdijančio plieno sieną ir atsidūsėjau iš visos širdies.

Romanas *Negailėstinga stebuklų šalis ir Pasaulio galas* skaitytoją panardina į dviejų izoliuotų ir keistų pasaulių gyvenimą. Viename jų – šiuolaikinis Tokijas: herojai klausosi Bobo Dilano, mėgaujasi italų virtuve ir rūpinasi gyvybiškai svarbių duomenų saugumu kompiuterizuotoje bei informacijos revoliuciją išgyvenančioje visuomenėje. Antrasis pasaulis – mažas, keistai nykus, uždaras Miestas; po jo laukus klajoja vienaaragiai, o savastį praradę jo piliečiai gyvena skyrium nuo savo šešėlių.

Pamažu besirutuliojant veiksmui tiek vienoje, tiek kitoje stovykloje, imi pastebėti, kad yra dalykų, ženklų, kurie vienokiu ar kitokiu būdu atsikartoja abiejuose pasauliuose, ir jau žinai, gal tik nujauti, bet ta nuojauta tikra – įdviejų sutapimas jau nebeišvengiamas.

(Gediminas Kajėnas, *bernardinai.lt*)

Meistriškai kuriama savita kiekvieno pasaulio atmosfera ir susipinantys herojų likimai skaitytoją įtraukia į linksmą, o kartu ir labai rimtą proto prigimties ir galimybių apmąstymą.

Viso to, kas yra šitame pasaulyje, tame kitame nėra. Ten nėra nei laiko, nei gyvenimo, nei mirties. Jokių apibrėžtų vertybių tiesiogine prasme. Jokios savasties.

Haruki Murakami kūryba vertinama ir interpretuojama itin skirtingai: ji net priskiriama prie fantastinių ar mitologinių romanų, romanų alegorijų, antiutopijų. Rašytojo braižas lyginamas su Kōbō Abe's, J. L. Borgeso, G. G. Márquezo, K. Vonneguto, M. Pavičiaus tekstais.

Murakami pasakojimai pasižymi muzikalumu, jo noveles yra pamėgę kino kūrėjai, o pats rašytojas dar vadinamas japonų literatūros Davidu Lynchu. 2006 metais Murakami buvo pagerbtas Franzo Kafkos vardo apdovanojimu.

